

S/4608

AKADEMIA OBRONY NARODOWEJ

AON 5260/2000

Ppłk dr inż. Bogdan MICHAILIUK

UŻYCIE BATALIONU OBRONY PRZECIWCHEMICZNEJ W DZIAŁANIACH KORPUSU POWIETRZNO- -ZMECHANIZOWANEGO

53203

WARSZAWA

2000

AKADEMIA OBRONY NARODOWEJ
WYDZIAŁ WOJSK LĄDOWYCH
KATEDRA WOJSK OBRONY PRZECIWCHEMICZNEJ

AON 5260/2000

Ppłk dr inż. Bogdan MICHAILIUK

UŻYCIE BATALIONU OBRONY PRZECIWCHEMICZNEJ
W DZIAŁANIACH
KORPUSU POWIETRZNO-ZMECHANIZOWANEGO

Druk AON zam. nr 1109/WW/

SPIS TREŚCI

WSTĘP	5
1. PRZEZNACZENIE, ORGANIZACJA I WYPOSAŻENIE BATALIONU OBRONY PRZECIWCHEMICZNEJ	6
1.1. Przeznaczenie i zadania batalionu obrony przeciwchemicznej	6
1.2. Skład, struktura i wyposażenie batalionu obrony przeciwchemicznej	7
1.3. Podstawowe normy taktyczne batalionu obrony przeciwchemicznej	9
2. MOŻLIWOŚCI TAKTYCZNO-SPECJALNE BATALIONU OBRONY PRZECIWCHEMICZNEJ	11
2.1. Możliwości kompanii rozpoznania skażeń	15
2.2. Możliwości kompanii likwidacji skażeń	18
2.3. Możliwości kompanii odkażania umundurowania	20
2.4. Możliwości kompanii zadymiania	22
2.5. Możliwości kompanii logistycznej	24
3. ZASADY UŻYCIA BATALIONU OBRONY PRZECIWCHEMICZNEJ W DZIAŁANIACH KORPUSU POWIETRZNO-ZMECHANIZOWANEGO	27
3.1. Działanie kompanii rozpoznania skażeń	32
3.2. Działanie kompanii likwidacji skażeń	35
3.3. Działanie kompanii odkażania umundurowania	38
3.4. Działanie kompanii zadymiania	39
3.5. Działanie kompanii logistycznej	42
4. DOWODZENIE BATALIONEM OBRONY PRZECIWCHEMICZNEJ	43
4.1. Podstawowe pojęcia	43
4.2. System dowodzenia batalionem	46
4.2.1. Organizacja dowodzenia	47
4.2.2. Środki dowodzenia	58
4.2.3. Proces dowodzenia	59

5. ZABEZPIECZENIE BOJOWE DZIAŁAŃ BATALIONU OBRONY PRZECIWCHEMICZNEJ.....	73
WYKAZ LITERATURY	81
ZAŁĄCZNIKI.....	83

WSTĘP

Skrypt opracowano z myślą o wykorzystaniu go w procesie dydaktycznym w Akademii Obrony Narodowej przez studentów kursów podstawowych oraz podyplomowych. W zamyśle wydania tego skryptu leżą potrzeby dydaktyczne w obszarze przedmiotu obrona przeciwochemiczna. Potrzeby te – istotnie różniące się od dotychczasowych są konsekwencją zmian strukturalnych – organizacyjnych, modernizacji sprzętu wojsk obrony przeciwochemicznej, modyfikacji przedsięwzięć obrony przeciwochemicznej, a także dezaktualizacji wielu instrukcji, podręczników i innych uregulowań w tej dziedzinie.

W skrypcie uwzględniono aktualne poglądy na sposób realizacji zadań przez batalion obrony przeciwochemicznej korpusu. Zdaniem autora skrypt powinien spełniać rolę teoretycznego przewodnika w samodzielnym studiowaniu i praktycznym rozwiązywaniu szeregu zagadnień związanych z dowodzeniem oraz zasadami wykorzystania i działania batalionu obrony przeciwochemicznej korpusu. Batalion obrony przeciwochemicznej w składzie organizacyjnym, który przedstawiono w niniejszym skrypcie został utworzony jako samodzielny oddział wojsk obrony przeciwochemicznej wchodzący w skład Korpusu Powietrzno-Zmechanizowanego, w ramach opracowania nowych struktur organizacyjnych. W skrypcie przedstawiono przeznaczenie, zadania, skład i możliwości bojowe batalionu, na kanwie tych zadań rozpatrzono możliwości taktyczno-specjalne batalionu. Skupiono się głównie na zasadach działania i użycia pododdziałów batalionu. Ponadto przedstawiono koncepcję organizacji pracy dowództwa i sztabu batalionu w procesie dowodzenia batalionem obrony przeciwochemicznej.

1. PRZEZNACZENIE, ORGANIZACJA I WYPOSAŻENIE BATALIONU OBRONY PRZECIWCHEMICZNEJ

1.1. Przeznaczenie i zadania batalionu obrony przeciwchemicznej

Batalion obrony przeciwchemicznej (bopchem), jest samodzielnym oddziałem wchodzącym organizacyjnie w skład Korpusu Powietrzno-Zmechanizowanego. Batalion jest przeznaczony do wykonywania zadań militarnych związanych z realizacją najbardziej złożonych i specyficznych zadań zabezpieczenia bojowego z zakresu obrony przeciwchemicznej, oraz zadań niemilitarnych.

Ponadto batalion może wykonywać zadania specjalistyczne na korzyść jednostek organizacyjnych podległych MON oraz zakładów, obiektów i ludności cywilnej w zakresie:

- powszechnego monitoringu skażeń;
- przedsięwzięć ratunkowo-ewakuacyjnych oraz ograniczających emisję i rozprzestrzenianie skażeń powstałych w wyniku awarii (zniszczenia) obiektów energetyki jądrowej, przemysłu chemicznego lub środków transportu TŚP;
- zwalczania klęsk żywiołowych, nadzwyczajnych zagrożeń środowiska i likwidacji ich skutków.

Batalion obrony przeciwchemicznej realizuje zadania, zgodnie z operacyjnym przeznaczeniem, wynikającym z planu mobilizacyjnego i operacyjnego rozwinięcia wojsk.

Do podstawowych zadań specjalistycznych batalionu należy:

- utrzymywanie ciągłej gotowości i zdolności do działania;
- wykrywanie uderzeń bronią masowego rażenia (BMR) oraz awarii TŚP;
- monitoring (rozpoznanie) skażeń;

- prognozowanie skutków uderzeń BMR oraz awarii TŚP;
- udział w ostrzeganiu o zagrożeniach i alarmowaniu o skażeniach;
- udział w przedsięwzięciach ratunkowo-ewakuacyjnych oraz ograniczających emisję i rozprzestrzenianie skażeń;
- prowadzenie kontroli radiologicznej i chemicznej;
- likwidacja skażeń wojsk, obiektów i terenu;
- maskowanie dymem wojsk i obiektów;
- udział w lokalizacji i gaszeniu pożarów;
- wykonywanie innych zadań zleconych przez przełożonych.

Ponadto wydzielone pododdziały z klsk mogą dowozić wodę do punktów zabiegów specjalnych i punktów odkażania umundurowania, sporządzać roztwory odkażające, dezynfekcyjne i dezaktywacyjne oraz zaopatrywać w wodę (pitną i techniczną).

W działaniach obronnych i zaczepnych batalion działa na korzyść stanowisk dowodzenia korpusu, związków taktycznych i oddziałów ogólnowojskowych drugiego rzutu i odwodów specjalnych, rodzajów wojsk, a także oddziałów i elementów logistycznych.

1.2. Skład, struktura i wyposażenie batalionu obrony przeciwochemicznej

W składzie organizacyjnym batalionu występują: kompania rozpoznania skażeń (krsk), dwie kompanie likwidacji skażeń (klsk), kompania odkażania (kodk) i kompania zadymiania (kzad).

Działanie bopchem zabezpieczają: pluton dowodzenia (pldow) oraz kompania logistyczna (klog) w składzie pluton zaopatrzenia, dwa plutony remontowe i pluton medyczny. Strukturę organizacyjną batalionu obrony przeciwochemicznej i podstawowe wyposażenie przedstawiono na schemacie 1 i w tabeli 1.

Schemat 1

Struktura organizacyjna batalionu obrony przeciwchemicznej

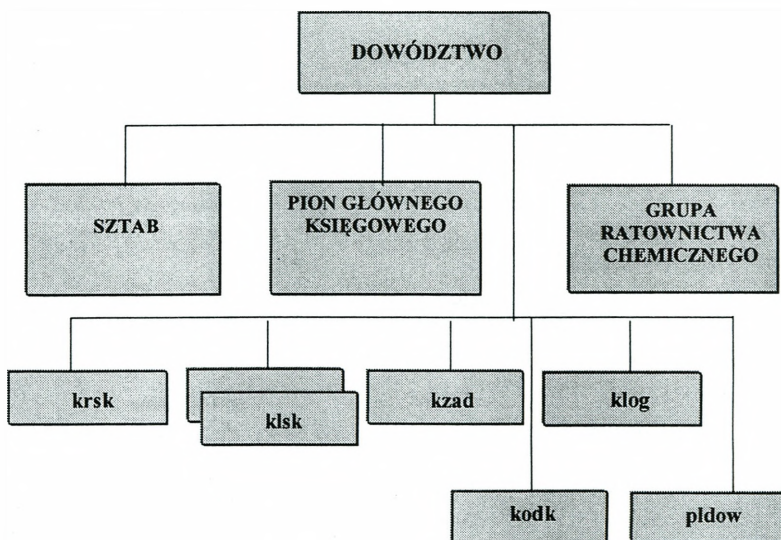

Tabela 1

Podstawowy wyposażenie batalionu obrony przeciwchemicznej

Siły i środki	Sprzęt specjalistyczny					
	krsk	kzs	klk	kzad	kodk	bopchem
1	2	3	4	5	6	7
RWL						1
Rdst KF						2
AS						1
AOAS	1					1
LChR	1					1
BRDM-2rs	20					24
UAZ-469rs	4					4
WUS		2	2			4
IRS		16	16	1	1	46
ZP-800		3	3			8
AGW					2	2
PP SP-117					2	2

1	2	3	4	5	6	7
UG-65		3	3			8
GD				12		12
RWSOPCh	1	1	1	1		7
WOP/BISam	1	1	1	1		6
EO-4		1	1		1	4
SOT	1	1	1	1	1	10
SCT	2	13	13	20	7	83
SCS	2	2	2	2	2	18
przyczepa kuch.	1	1	1	1	1	7
przyczepa paliwowa	1	1	1	1	1	6
przyczepa – zb.wodny	1	1	1	1		6
przyczepa specjalna	2					4

1.3. Podstawowe normy taktyczne batalionu obrony przeciwchemicznej

Podczas działań bojowych batalion obrony przeciwchemicznej zachowuje określone normy taktyczne. Każdorazowo czas realizacji zadania bojowego będzie dodatkowo determinowany uwarunkowaniami taktycznymi przedstawionymi za pomocą podstawowych norm taktycznych. Normy te przedstawiono w tabeli 2 i 3.

Tabela 2

Podstawowe normy taktyczne batalionu obrony przeciwchemicznej

Lp.	Wyszczególnienie (nazwa normy)	Wskaźniki liczbowe		
		Powierzchniowe (km ²)	Linowe (km)	Inne
1	Powierzchnia rejonu ześrodkowania	do 100		
2	Długość kolumny marszowej po jednej drodze		30 - 40	
3	Prędkość marszu po drogach: - w dzień - w nocy			30 - 40 km/h 15 - 25 km/h
4	Odległość rejonu ześrodkowania od rubieży styczności wojsk		nie mniej niż 30	
5	Częstotliwość przegrupowania			jeden raz na 1 - 2 doby

Tabela 3

**Podstawowe normy taktyczne zasadniczych pododdziałów
batalionu obrony przeciwchemicznej**

Lp.	Wyszczególnienie (nazwa normy)	Wskaźniki liczbowe norm taktycznych			
		kompania likwid. skaż.	kompania odkaż. umun.	kompania rozp. skaż.	kompania zadymiania
1.	Powierzchnia rejonu ześrod./km/	0,5	0,3-0,5	0,5	0,5
2.	Długość kolumny marszowej po jednej drodze	1	0,7-1,2	1	1-1,5

Możliwości bojowe i specjalne batalionu obrony przeciwchemicznej zależą od jego wyposażenia ukończenia, warunków i rodzaju wykonywanych zadań. Wynikają one z jego struktury organizacyjnej, stanowiąc ich odpowiednią wielokrotność. W związku z występowaniem w składzie batalionu pododdziałów o różnej specjalności możliwości te zostaną omówione w podrozdziale 2.

2. MOŻLIWOŚCI TAKTYCZNO-SPECJALNE BATALIONU OBRONY PRZECIWCHEMICZNEJ

Możliwości taktyczno-specjalne batalionu obrony przeciwchemicznej to określone ilościowo i jakościowo wskaźniki (normy) wykonania przez niego zadań. Możliwości taktyczno-specjalne batalionu wynikają z następujących uwarunkowań:

- możliwości taktyczno-technicznych sprzętu specjalnego;
- ilości sprzętu;
- stanu sprawności technicznej sprzętu;
- warunków atmosferycznych i terenowych;
- stopnia wyszkolenia żołnierzy batalionu i wojsk skażonych;
- rodzaju skażeń.

Możliwości taktyczno-specjalne sprzętu pozostającego w wyposażeniu batalionu obrony przeciwchemicznej stanowią podstawę do określenia jego możliwości specjalnych. Można je zrealizować w wypadku skompletowania pododdziałów wyszkolonych żołnierzy oraz zapewnienia wymaganej sprawności sprzętu i niezbędnych środków materiałowych. Pogoda i teren mogą stwarzać dogodne lub nie sprzyjające warunki do realizacji zadań specjalnych, chociaż w toku dotychczasowej praktyki nie ustalono wymiernych kryteriów tego wpływu.

Możliwości taktyczno-specjalne batalionu obrony przeciwchemicznej mogą być odmienne w różnych warunkach. Każdorazowo należy je ustalać. Podstawą do ustalenia możliwości batalionu są charakterystyki taktyczno-techniczne poszczególnych typów zasadniczego sprzętu batalionu. Możliwości taktyczno-specjalne poszczególnych pododdziałów batalionu obrony przeciwchemicznej zależeć będą od ich wyposażenia, warunków i rodzajów wykonywanych zadań. Możliwości te przedstawiono w tabeli 4.

Tabela 4

Możliwości pododdziałów batalionu obrony przeciwchemicznej

Przedsięwzięcia	Możliwości				
	krsk*	kisk	kz ad	kodk	bopchem
posterunki obserwacji skażeń (POSk)	20*				20
patrole rozpoznania skażeń (PRSk)	20*				20
posterunki meteorologiczne	20*				20
patrole rozpoznania anemometrycznego	20*				20
rozpoznanie rejonu przeznaczonego do rozmieszczenia wojsk (km ²)	2000-3000*				2000-3000
rejon obserwacji wybuchów jądrowych i skażeń (km ²)	1800-3600*				1800-3600
kontrola stopnia skażenia promieniotwórczego (w ciągu 1 godziny)					
- żołnierzy	800-1200*				800-1200*
- sprzętu bojowego	240-300				240-300
ładowanie dozymetrów DKP-50	1880-2000*				1880-2000*
odkazywanie sprzętu (j.o./h)		92-112			92-112
dezaktywacja sprzętu (j.o./h)		164-184			164-184
odkazywanie drogi jedną jednostką napętnienia skażonej (km):					
- iperytem		9			9
- VX		6			6
odkazywanie terenu skażonego iperytem (km ²)		0,06			0,06
odkazywanie terenu skażonego VX (km ²)		0,03			0,03
zabiegi sanitarne ludzi (w ciągu 1 godziny)		288			288
maskowanie dymem wojsk i obiektów przy wykonaniu zasłon:					
liniowych (km)					
- wiatr boczny			6		6
- wiatr skośny			4,2		4,2
- wiatr czołowy			1,8		1,8
powierzchniowych (km ²)			0,9		0,9
odkazywanie umundurowania w jednym cyklu technologicznym:					
- umund. polowe (kpl.) (VX, soman, iperyt)				360, 360, 360	360, 360, 360
- bielizna (kpl.) (VX, soman, iperyt)				400, 300, 400	400, 300, 400
- trzewiki (kpl.) (VX, soman, iperyt)				300, 300, 300	300, 300, 300
- maska pgaz. (kpl.) (VX, soman, iperyt)				360, 360, 360	360, 360, 360
- pas główny (szt.) (VX, soman, iperyt)				300, 150, 250	300, 150, 250
- czapka polowa (szt.) (VX, soman, iperyt)				350, 150, 350	350, 150, 350

* nie uwzględniono w obliczeniach GO na UAZ 469rs, które mogą być wykorzystane jako POSk lub PRSk, co spowoduje zwiększenie możliwości w zakresie rozpoznania skażeń.

Wszelkiego rodzaju zmiany czynników mających wpływ na możliwości specjalne wywołują konieczność ich korygowania. Tym bardziej że sposoby określania tych możliwości w pododdziałach o różnej specjalności są specyficzne. Pododdziały rozpoznania skażeń wykorzystuje się do wykrywania uderzeń bronią masowego rażenia i rozpoznania skażeń w rejonach rozmieszczenia i działania wojsk oraz na drogach przegrupowania, dowozu i ewakuacji. W toku rozpoznania skażeń mogą działać w formie posterunków lub patroli.

Różnorodność zadań, które mają realizować oraz sposoby ich wykonania powodują, że możliwości tych pododdziałów są określane za pomocą kilku typowych wskaźników.

Jednostką kalkulacyjną jest drużyna rozpoznania skażeń. Może ona działać jako patrol rozpoznania lub posterunek rozpoznania skażeń. Liczba posterunków lub patroli, które może wydzielić pododdział, jest równa liczbie drużyn, które znajdują się w jego składzie.

Jedna drużyna rozpoznania skażeń (podstawowa jednostka kalkulacyjna) może działać jako:

- patrol rozpoznania skażeń, posterunek obserwacji skażeń, posterunek meteorologiczny;
- prowadzić rozpoznanie dróg skażonych środkami trującymi z szybkością 8-12 km/godz., natomiast skażonych środkami promieniotwórczymi z szybkością 30-40 km/godz.;
- prowadzić rozpoznanie jednego rejonu porażenia po wybuchu jądrowym lub chemicznym;
- przeprowadzić w ciągu 1 godziny kontrolę stopnia skażenia promieniotwórczego 80-120 żołnierzy i 24-30 jednostek obliczeniowych sprzętu bojowego.

Pododdziały likwidacji skażeń przeznaczone do prowadzenia całkowitych zabiegów specjalnych uzbrojenia, sprzętu i środków transportowych oraz odkazania, dezaktywacji dróg i różnych obiektów inżynierskich. Pododdziały zabiegów sanitarnych, wchodzące w skład pododdziałów likwidacji skażeń prowadzą całkowite zabiegi sanitarne

ludzi na punktach zabiegów specjalnych lub w rejonie rozmieszczenia wojsk. Wielkość zadań powoduje, że możliwości pododdziałów likwidacji skażeń określa się z pomocą kilku wskaźników.

Do nich należą:

- możliwości pododdziałów wyrażone liczbą jednostek sprzętu lub liczbą żołnierzy poddanych zabiegom sanitarnym w jednostce czasu;
- możliwości prowadzenia zabiegów specjalnych jedną jednostką napełnienia instalacji;
- możliwość prowadzenia zabiegów specjalnych w pododdziałach ogólnowojskowych i specjalnych.

Możliwości specjalne drużyny, plutonu, kompanii likwidacji skażeń określa się mnożąc liczbę egzemplarzy sprzętu przez ich możliwości jednostkowe. I tak w ciągu jednej godziny można przy ich pomocy:

- instalacji IRS – odkazić lub dezaktywować 30-40 jednostek sprzętu;
- instalacji WUS – odkazić 10-15, a dezaktywować 30-40 jednostek sprzętu;
- zestawu pompowego – dezaktywować 16 jednostek obliczeniowych sprzętu;
- instalacji UG-65 – przeprowadzić zabiegi sanitarne 96 żołnierzy.

Możliwości wykonania zadań jedną jednostką napełnienia określa się biorąc pod uwagę pojemność cysterny instalacji oraz zużycia roztworu odkazającego (dezaktywacyjnego).

Jedną jednostką napełnienia instalacji IRS można:

- odkazić 25-30 jednostek obliczeniowych sprzętu;
- dezaktywować 25 jednostek obliczeniowych sprzętu;
- odkazić 0,6 km drogi skażonej iperytem i 0,3 km drogi skażonej Vx.

Pododdziały odkazania umundurowania odkazają i dezynfekują skażone obuwie, umundurowanie, oporządzenie oraz indywidualne środki ochrony przed skażeniami.

Pododdziały odkazania umundurowania wyposażone w pralnie polowe mogą dodatkowo dezaktywować umundurowanie. Do wykonywania tych zadań rozwija się plutonowy lub kompanijny punkt odkazania umundurowania w rejonie składów mundurowych i w rejonach zbiórki skażonego umundurowania. Możliwości specjalne pododdziałów w ciągu doby są iloczynem możliwości specjalnych pododdziału w jednym cyklu technologicznym oraz liczby cykli, które mieszczą się w 10 godzinach.

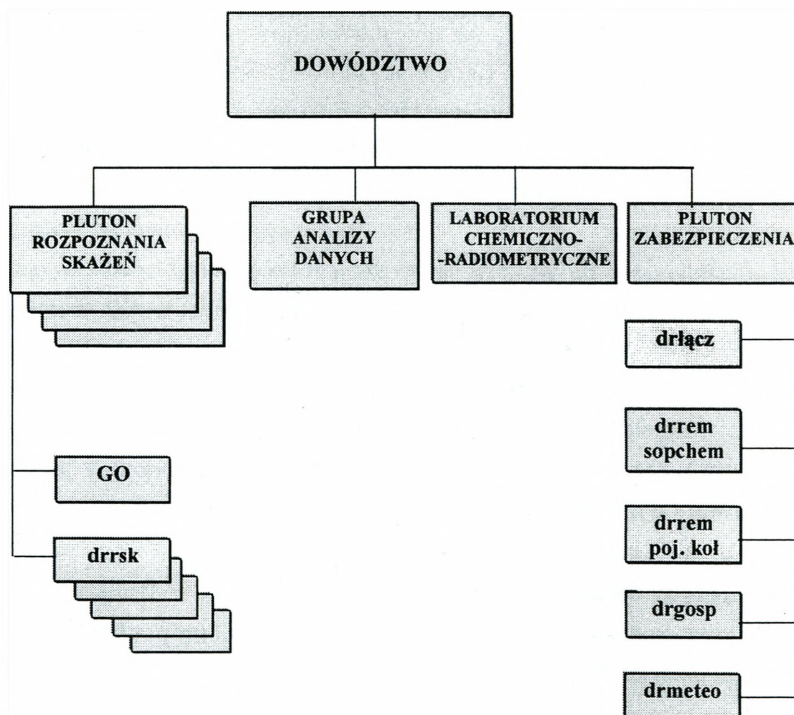
Pododdziały zadymiania są przeznaczone do wykonywania zasłon dymnych w celu maskowania i pozorowania działań wojsk w rzeczywistych i pozornych rejonach ich rozmieszczenia. Możliwości specjalne pododdziałów zadymiania zależą od warunków atmosferycznych (kierunku i prędkości wiatru, stanu pionowej stateczności powietrza, itp.), rzeźby terenu i możliwości sprzętu. Przy pomocy jednego generatora dymu można postawić zasłonę o długości:

- przy wietrze bocznym – 0,5 km;
- przy wietrze skośnym – 0,35 km;
- przy wietrze czołowym – 0,15 km; lub zasłonę powierzchniową na obszarze 7,5 ha.

2.1. Możliwości kompanii rozpoznania skażeń

Kompania rozpoznania skażeń (schemat 2) jest pododdziałem bopchem przeznaczonym do wykrywania uderzeń bronią masowego rażenia i rozpoznania skażeń (w tym również toksycznymi środkami przemysłowymi) w rejonach rozmieszczenia i działania wojsk oraz na drogach przegrupowania, dowozu i ewakuacji, a ponadto do kontroli stopnia skażenia żołnierzy oraz uzbrojenia i sprzętu bojowego.

Struktura organizacyjna kompanii rozpoznania skażeń

Posiadanymi siłami i środkami wykonuje następujące zadania:

- określa czas, miejsce, rodzaj i moc wybuchów jądrowych oraz kierunek przemieszczania się obłoków promieniotwórczych;
- wykrywa skażenia terenu i powietrza substancjami promieniotwórczymi, bojowymi środkami trującymi oraz toksycznymi środkami przemysłowymi (powstałe w wyniku awarii lub zniszczenia obiektów energetyki jądrowej i przemysłu chemicznego);
- ustala rodzaj użytych środków trujących i stopień skażenia terenu substancjami promieniotwórczymi i środkami trującymi;
- ustala drogi obejścia rejonów (odcinków) skażonych oraz określa kierunki, drogi marszu o najmniejszej mocy dawki;

- kontroluje zmiany stopnia skażenia terenu i powietrza;
- pobiera skażone próbki powietrza, gleby i roślinności i podaje je analizie w laboratorium;
- przeprowadza kontrolę stopnia skażenia promieniotwórczego i chemicznego żołnierzy, uzbrojenia, sprzętu bojowego i zapasów środków materiałowych;
- prowadzi obserwację meteorologiczną przyziemnej warstwy powietrza.

W warunkach stosowania broni biologicznej zadaniem kompanii rozpoznania skażeń jest stwierdzenie, na podstawie oznak zewnętrznych, faktu użycia broni biologicznej oraz pobranie próbek i przekazanie ich do laboratorium służby zdrowia.

W skład kompanii rozpoznania skażeń wchodzi cztery plutony rozpoznania skażeń (w każdym z nich występuje pięć drużyn rozpoznania skażeń i grupa obliczeniowa – GO), grupa analizy danych – GAD, laboratorium chemiczno-radiometryczne – LChR oraz pluton zabezpieczenia (drużyna łączności, drużyna remontu pojazdów kołowych, drużyna remontu sprzętu obrony przeciwchemicznej, drużyna gospodarcza, drużyna meteorologiczna).

Kompania rozpoznania skażeń jest wyposażona w dwadzieścia samochodów opancerzonych BRDM-2rs, cztery samochody UAZ-469rs, laboratorium chemiczno-radiometryczne oraz inne pojazdy niezbędne do funkcjonowania pododdziału. Organizacja i wyposażenie kompanii stwarza mu możliwości wykonania następujących zadań taktyczno-specjalnych:

- liczba zorganizowanych POSk lub PRSk – 20;
- rozpoznanie dróg (w km/h) średnio – 300-400;
- rozpoznanie rejonu przeznaczonego do rozmieszczenia wojsk (km^2) – 2000-3000;
- prowadzenie rozpoznania w ramach rejonu obserwacji i wykrywania (ROW), (km^2) – 3600.

2.2. Możliwości kompanii likwidacji skażeń

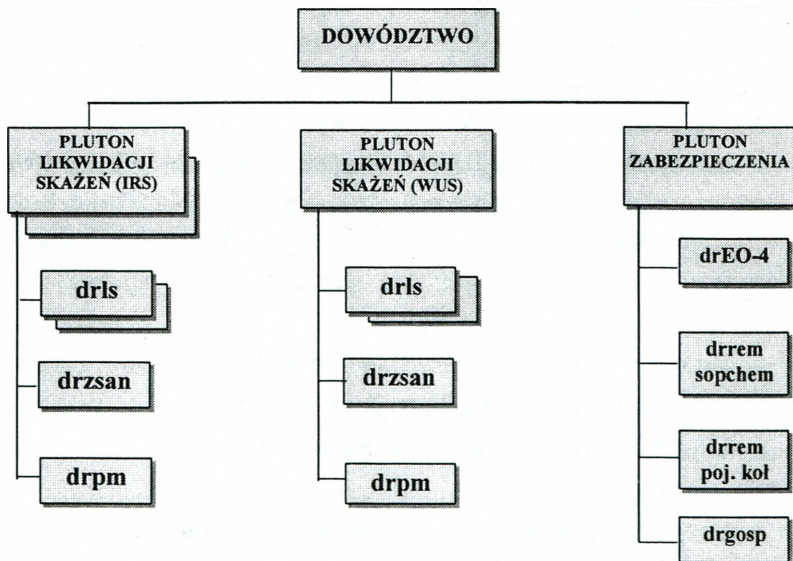
Kompania likwidacji skażeń przeznaczona jest do likwidacji skażeń promieniotwórczych i chemicznych oraz zakażeń biologicznych. Strukturę organizacyjną przedstawia schemat 3.

Do zadań kompanii likwidacji skażeń należy prowadzenie:

- całkowitej dezaktywacji, odkażania i dezynfekcji uzbrojenia i sprzętu bojowego oraz środków transportowych skażonych wojak;
- całkowitych zabiegów sanitarnych żołnierzy skażonych pyłem promieniotwórczym, środkami trującymi lub zakażonych środkami biologicznymi;
- dezaktywacji indywidualnych środków ochrony przed skażeniami, będących w wyposażeniu żołnierzy poddawanych zabiegom sanitarnym;

Schemat 3

Struktura organizacyjna kompanii likwidacji skażeń

- odkażania (dezynfekcji terenu, zwłaszcza odcinków dróg i pasów startowych lotnisk oraz obiektów o ważnym znaczeniu (przeprawy, budowle obronne, rampy kolejowe, mosty itp.);

- odkażania, dezynfekcji oraz dezynsekcji skażonego (zakażonego) umundurowania, obuwia, oporządzenia i indywidualnych środków ochrony przed skażeniami.

Ponadto wydzielone siły i środki z tego pododdziału mogą dowozić wodę na punkty zabiegów sanitarnych, sporządzać roztwory odkażające i dezaktywacyjne oraz napełniać nimi pojemniki indywidualnych zestawów odkażających, uczestniczyć w lokalizacji pożarów, a także brać udział w ograniczaniu skutków uwolnienia toksycznych środków przemysłowych ze zbiorników poprzez wytwarzanie ciepłych kurtyn pochłaniających oraz pian izolujących. Pododdziały likwidacji skażeń wyposażone w wysokowydajne urządzenia do zabiegów specjalnych (WUS) wykorzystuje się także do stawiania zasłon dymnych.

Kompania likwidacji skażeń składa się z trzech plutonów likwidacji skażeń (dwa plutony wyposażone są w instalacje IRS a jeden pluton wyposażony jest w urządzenia specjalne WUS). Każdy pluton składa się z dwóch drużyn likwidacji skażeń, drużyny zabiegów sanitarnych i drużyny pomp motorowych. Działanie kompanii zabezpieczają drużyny: remontu pojazdów kołowych, remontu sprzętu obrony przeciwchemicznej, elektrowni oświetleniowej i gospodarcza.

Podstawowe wyposażenie kompanii likwidacji skażeń to:

- instalacje rozlewcze IRS – 16;
- wysokowydajne urządzenie specjalne WUS – 2;
- zestawy pompowe ZP-800 – 3;
- urządzenie grzejne UG – 3.

Wymienionymi wyżej siłami i środkami kompania może rozwinąć jeden kompanijny lub trzy plutonowe punkty zabiegów specjalnych (PZS). Na tych punktach kompania w ciągu jednej godziny ma możliwość:

- przeprowadzenia całkowitych zabiegów sanitarnych – 288 żołnierzy;

- odkażenia – 98-102 j.o.;
- dezaktywacji – 170-200 j.o.;

Jedną jednostką napełnienia wszystkich instalacji IRS-2 w kompanii można odkazić odcinek drogi o szerokości 5 m i długości 4 km przy skażeniu środkiem trującym Vx i 8 km drogi skażonej iperytem.

Możliwości wykonania zadań likwidacji skażeń przez batalionu obrony przeciwochemicznej określa się przez zsumowanie możliwości dwóch kompanii.

2.3. Możliwości kompanii odkażania umundurowania

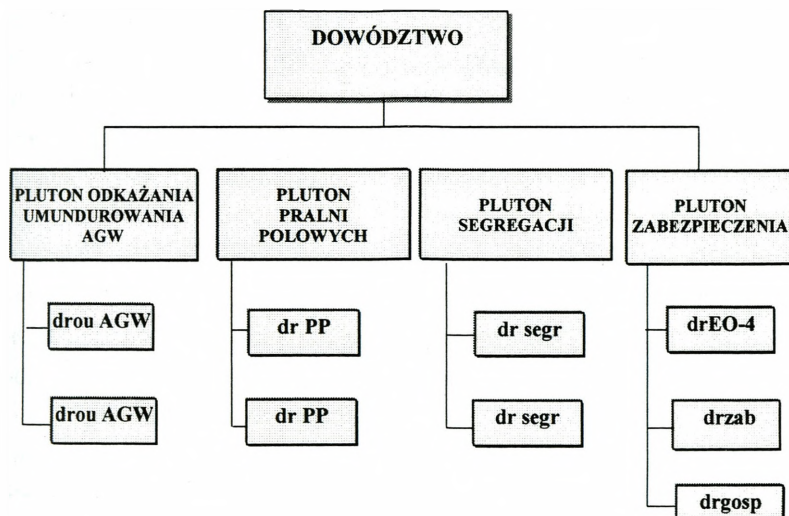
Kompania odkażania umundurowania (schemat 4) jest przeznaczona do odkażania, dezynfekcji i dezaktywacji umundurowania, obuwia, oporządzenia oraz indywidualnych środków ochrony przed skażeniami w celu odtworzenia zapasów umundurowania i środków ochronnych. Kompania składa się z dwóch plutonów odkażania umundurowania. Pierwszy wyposażony jest w dwie instalacje AGW-3U, drugi w dwie pralnie polowe SP-117.

Podstawowe wyposażenie kompanii to:

- urządzenie grzejne UG – 6;
- pralnie polowe SP-117 – 2;
- instalacje do odkażania umundurowania AGW-3U – 2.

Możliwości taktyczno-specjalne kompanii odkażania umundurowania w zakresie odkażania, dezynfekcji i dezaktywacji umundurowania, obuwia, oporządzenia oraz indywidualnych środków ochrony przed skażeniami zależą od liczby i wydajności instalacji (pralni polowych), rodzaju i asortymentu skażonego (zakażonego) umundurowania, rodzaju środka trującego (biologicznego) i gęstości skażenia,

Struktura organizacyjna kompanii odkażania umundurowania

a także od wybranej technologii odkażania (dezynfekcji), warunków atmosferycznych, pory roku i organizacji pracy na punktach odkażania. Możliwości te określa się w oparciu o normy jednorazowego załadowania i czasu trwania odkażania (dezynfekcji) we wszystkich instalacjach. Możliwości specjalne pododdziałów odkażania umundurowania przedstawiono w tabeli 4.

Z informacji w niej zawartych wynika, że różne rodzaje umundurowania i wyposażenia wymagają różnego czasu odkażania. Na przykład przedmioty skażone zagęszczonymi recepturami iperytu (włączając czas na rozwinięcie i zwinięcie instalacji oraz osiągnięcie gotowości do odkażania) wymagać będą działania w cyklu technologicznym trwającym ponad 10 godzin pracy.

2.4. Możliwości kompanii zadymiania

Kompania zadymiania (schemat 5) jest pododdziałem batalionu obrony przeciwchemicznej przeznaczonym do maskowania dymem elementów ugrupowania operacyjnego i logistyki przed obserwacją naziemną i powietrzną przeciwnika oraz zakłócania jego systemów kierowania i naprowadzania środków rażenia na cele. Może również maskować wojska przed rażącym oddziaływaniem lotnictwa i innych środków rażenia w toku operacji.

Kompania składa się z dwóch plutonów zadymiania oraz plutonu zabezpieczenia (drużyna remontowa, drużyna remontu obrony przeciwchemicznej, drużyna gospodarcza i drużyna zabezpieczenia). Każdy pluton zadymiania składa się z dwóch drużyn zadymiania, z których każda wyposażona jest w trzy generatory dymu typu SGD.

Możliwości specjalne kompanii zadymiania w zakresie maskowania dymem działania wojsk i obiektów zależą od warunków atmosferycznych (kierunek i prędkość wiatru, stan pionowej stateczności powietrza, opady), rzeźby terenu i możliwości sprzętu. Biorąc pod uwagę warunki atmosferyczne i rzeźbę terenu wyróżnia się dogodne, średnie i niedogodne warunki wykonania zasłon dymnych.

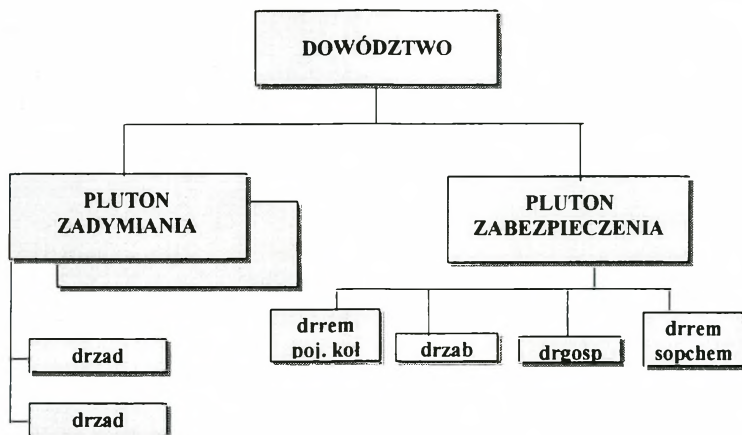
Dogodne warunki charakteryzują się brakiem wstępujących prądów powietrza (izotermia lub inwersja), prędkością wiatru 3-5m/s, wiatrem stałym pod względem prędkości i kierunku oraz płaskim terenem.

Średnie warunki charakteryzują się brakiem wstępujących prądów powietrza (izotermia), prędkość wiatru 6-8m/s, wiatrem stałym pod względem prędkości i kierunku, terenem słabo pociętym.

Niedogodne (niesprzyjające) warunki charakteryzują się silnymi prądami powietrza (konwekcja), niestałym wiatrem o prędkości do 1,5 i powyżej 8m/s, silnym deszczem, terenem mocno pociętym.

Zasłony dymne wykonuje się przy dogodnych i ewentualnie średnich warunkach ich wykonania; rezygnuje się z wykonania zasłon dymnych jeżeli warunki te są niedogodne.

Struktura organizacyjna kompanii zadymiania

Szczególny wpływ na wykonanie liniowych zasłon dymnych wywiera kierunek wiatru w stosunku do rubieży zadymiania. Od niego zależą parametry zasłony (długość, szerokość) wytworzonej przez generator dymny. Parametry liniowej zasłony dymnej wykonanej przez pododdział są iloczynem liczby generatorów znajdujących się w jego wyposażeniu oraz długości zasłony dymnej wytworzonej przez pojedynczy generator, przy założonym kierunku wiatru w stosunku do rubieży zadymiania.

Parametry powierzchniowej zasłony dymnej są z kolei iloczynem liczby generatorów znajdujących się w składzie pododdziału oraz powierzchni zadymianej przez pojedynczy generator. Przyjmuje się przy tym, że powierzchnia zadymiana przez pojedynczy generator wynosi 7,5 ha (500 m x 150 m) co wynika z jego danych taktyczno-technicznych.

Parametry zasłony dymnej, wykonanej przez generator podczas inwersji lub izotermii (wiatr o stałym kierunku i prędkości 2-4 m/s, teren równinny, niezadrzewiony), wynoszą: długość – 500 m, szerokość do 150 m.

Uwzględniając te parametry można określić, że kompania może wykonać liniową zasłonę dymną:

- 1,8 km przy wietrze czołowym;
- 4,2 km przy wietrze skośnym;
- 6 km przy wietrze bocznym.

Kompania zadymiania może zamaskować powierzchnię $0,9 \text{ km}^2$, z czego każdy pluton $0,45 \text{ km}^2$.

2.5. Możliwości kompanii logistycznej

W skład pododdziału logistyki (schemat 6) wchodzi:

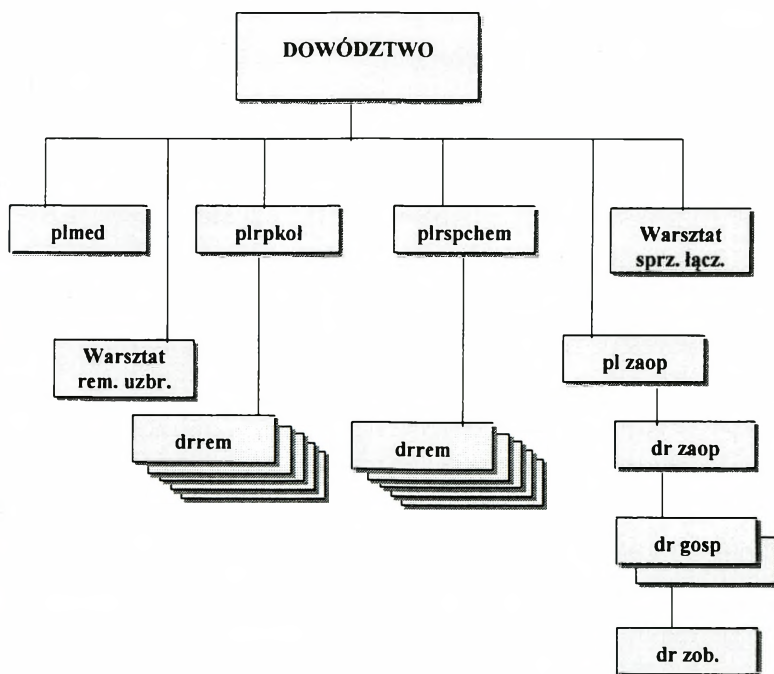
- pluton zaopatrzenia;
- pluton remontowy sprzętu przeciwchemicznego;
- pluton remontowy pojazdów kołowych;
- pluton medyczny;
- warsztat łączności;
- warsztat uzbrojenia.

Pluton zaopatrzenia jest przeznaczony do przewożenia, przechowywania oraz dostarczania do pododdziałów batalionu środków bojowych i materiałowych. Pluton składa się z drużyny zaopatrzenia, dwóch drużyn gospodarczych i drużyny zabezpieczenia.

Zasadnicze wyposażenie plutonu zaopatrzenia:

- samochód ciężarowo-terenowy – 19;
- cysterna paliwowa – 12;
- cysterna na wodę 3000 l – 2;
- kuchnia polowa KP-340 – 5.

Struktura organizacyjna kompanii logistycznej

Posiadanyimi siłami może utrzymywać i przewozić ponad 200 t środków bojowych i materiałowych na które składają się:

- amunicja, materiały wybuchowe, żywność – ok. 180 t;
- MPS – ok. 45 m³;
- woda – ok. 6 m³.

Przygotowanie posiłków dla 700-780 żołnierzy.

Plutony remontu pojazdów kołowych i remontu sprzętu przeciwochemicznego są przeznaczone do wykonywania napraw pojazdów mechanicznych i remontu wyposażenia specjalnego pododdziałów batalionu obrony przeciwochemicznej. W skład plutonów wchodzi

drużyny remontowe. Posiadają w swoim składzie ruchome warsztaty remontowe. Posiadanyimi siłami mogą wykonać remont bieżący (do 24 h) następujące ilości sprzętu:

- 46 jedn. sprzętu;
- 10 jedn. broni strzeleckiej.

Pluton medyczny jest przeznaczony do prowadzenia rozpoznania medycznego, udzielania pierwszej pomocy lekarskiej, ewakuacji rannych i chorych, przedsięwzięć sanitarnohigienicznych oraz zaopatrywania żołnierzy w indywidualne wyposażenie sanitarne.

Zasadnicze wyposażenie plutonu medycznego to:

- samochód ciężarowo-terenowy – 1;
- samochód sanitarny – 4;
- sala opatrunkowa na samochodzie – 1;
- przyczepa transportowa – 1.

Możliwości wykonawcze plutonu medycznego to:

- udzielenie pierwszej pomocy lekarskiej – 70-80 rannych i chorych;
- ewakuacja medyczna:
 - w jednym rejsie – 15 rannych i chorych;
 - w ciągu doby – 75-90 rannych i chorych (5-6 rejsów na dobę).

3. ZASADY UŻYCIA BATALIONU OBRONY PRZECIWCHEMICZNEJ W DZIAŁANIACH KORPUSU POWIETRZNO-ZMECHANIZOWANEGO

Zasady użycia i działania batalionu obrony przeciwchemicznej pozostają w ścisłym związku z jego przeznaczeniem, możliwościami, rodzajem zadań wykonywanych przez wojska oraz stopniem przewidywanego zagrożenia skażeniami poszczególnych elementów ugrupowania. Batalion działający w systemie obrony przeciwchemicznej wykonuje zadania na korzyść najważniejszych elementów ugrupowania operacyjnego, decydujących o osiągnięciu celu operacji. Zwykle będą to związki operacyjne i taktyczne ogólnowojskowe oraz związki taktyczne i oddziały rodzajów wojsk i elementy logistyczne. Batalion wspomaga również kompania obrony przeciwchemicznej pułku dowodzenia korpusu oraz stanowi odwód sił do działań ratunkowo-ewakuacyjnych i trzon Chemicznego i Radiacyjnego Zespołu Awaryjnego. Batalion obrony przeciwchemicznej może działać w sposób scentralizowany lub zdecentralizowany. Scentralizowany sposób działania polega na rozmieszczeniu i działaniu całego batalionu w jednym rejonie. Ze względu na szeroki zakres znaczenia zadań wykonywanych przez bopchem, ten sposób działania będzie stosowany sporadycznie, głównie w początkowym okresie działań zbrojnych. Zdecentralizowany sposób działania polega na rozmieszczeniu i działaniu w różnych rejonach wydzielonych sił z batalionu. Poszczególne pododdziały w całości lub częściami mogą być przydzielone na wzmocnienie do poszczególnych związków taktycznych i samodzielnych oddziałów.

Z pozostałych sił tworzone będą zbiorcze odwody obrony przeciwchemicznej rozmieszczone w pobliżu elementów ugrupowania bojowego korpusu, działanie których będą wspierały lub zabezpieczały.

Rozmieszcza się je w sposób umożliwiający rozpoznanie i likwidację skażeń oraz maskowanie wojsk i obiektów dymami określonych elementów ugrupowania operacyjnego. Za tym sposobem działania bopchem przemawia fakt, iż w jego składzie występują pododdziały o różnej specjalności, wykonujące zróżnicowane zadania. Bez względu na sposób użycia batalionu będzie on działać zgodnie z decyzją dowódcy korpusu.

Po mobilizacyjnym rozwinięciu i osiągnięciu gotowości w rejonie stałej dyslokacji lub w rejonie alarmowym bopchem wykonuje marsz do rejonu wyjściowego (rejonu ześrodkowania) korpusu do operacji. Po osiągnięciu rejonu ześrodkowania batalion pozostaje w gotowości do prowadzenia rozpoznania i likwidacji skażeń oraz liniowych i powierzchniowych zasłon dymnych na korzyść przegrupowujących się wojsk. W okresie tym kompanię rozpoznania skażeń wykorzystuje się głównie do rozpoznania skażeń w rejonach przeznaczonych do zajęcia przez wojska, na drogach marszu, dowozu i ewakuacji oraz monitorowania skażeń TSP wokół zakładów przemysłowych, składów, węzłów dróg znajdujących się w rejonach mobilizacyjnego rozwinięcia wojsk korpusu, na drogach przemieszczania i w rejonach operacyjnego rozwijania wojsk. Poszczególne plutony krsk mogą być także użyte do wykrywania wybuchów jądrowych i skażeń na rubieżach przeszkód wodnych (rejonu przepraw) lub w rejonach przeznaczonych do zajęcia przez wojska w ramach rejonu obserwacji i wykrywania wybuchów jądrowych (ROW). Kompanie likwidacji skażeń utrzymują w gotowości do natychmiastowego użycia siły dla ChiRZA i ORE. Mogą one być rozmieszczone na dwóch kierunkach w gotowości do rozwinięcia punktów zabiegów specjalnych i sanitarnych. W razie wystąpienia skażeń kompanie wykonują zadania określone przez szefa wydziału wojsk obrony przeciwchemicznej korpusu. Po wykonaniu zadań związanych z likwidacją skażeń maszerują one do rejonu ześrodkowania bopchem lub wcześniej wyznaczonych rejonów dla poszczególnych kompani. Kompania zadymiania może być wykorzysta-

na do postawienia liniowych lub powierzchniowych zasłon dymnych na rzecz przegrupowujących się wojsk, najczęściej na przeprawach wodnych lub w rejonach szczególnie zagrożonych.

Na sposób wykorzystania bopchem w operacji obronnej wpływają warunki przejścia korpusu do obrony oraz charakter działań obronnych. Organizacja obrony przez korpus bez styczności z przeciwnikiem pozwala na planowe rozmieszczenie bopchem w korzystnych rejonach, natomiast przechodzenie do obrony w toku natarcia wymuszone przewagą przeciwnika zmusza do doraźnego i w ograniczonym czasie przemieszczenia bopchem do rejonów dających większe możliwości skutecznego jego użycia stosownie do zmian w decyzji dowódcy, a także do zmian w zagrożeniu wojsk skażeniami.

W operacji obronnej korpusu bopchem ześrodkowuje się między pierwszym a drugim rzutem operacyjnym w odległości nie mniejszej, niż 30 km od rubieży styczności wojsk i 15-20 km od stanowiska dowodzenia korpusu. Rozmieszczany jest na kierunkach najmniej spodziewanych uderzeń wojsk przeciwnika. W tym obszarze pododdziały batalionu pozostają w gotowości do działania na korzyść związków taktycznych pierwszego i drugiego rzutu, artylerii, odwodów specjalnych oraz jednostek logistycznych.

Kompania rozpoznania skażeń może prowadzić rozpoznanie dróg przegrupowania związków taktycznych wychodzących do przeciwuderzenia, dróg manewru oraz rozwijać rejon obserwacji i wykrywania wybuchów jądrowych i skażeń, a także rozpoznawać drogi wycofania na kolejne pozycje obronne. Zarówno w okresie przygotowania operacji, jak i w toku jej prowadzenia, część kompanii pozostawia się w odwodzie do wykonania doraźnych zadań wynikających z sytuacji po kolejnych uderzeniach bronią masowego rażenia lub awariach (zniszczeniach) zbiorników przechowujących toksyczne środki przemysłowe. Siły te mogą być utrzymywane w gotowości do podjęcia zadań w składzie oddziałów ratunkowo-ewakuacyjnych (ORE). Mogą być one również wykorzystane do rozpoznawania rubieży rozwinięcia

odvodu przeciwpancernego i oddziału zaporowego, rubieży wprowadzenia do działań ogólnowojskowych związków operacyjnych, dróg marszów do przepraw przez przeszkody wodne i innych zadań.

Kompanie likwidacji skażeń w tym okresie działają na korzyść związków taktycznych pierwszego i drugiego rzutu, artylerii, odwodów specjalnych oraz logistycznych elementów ugrupowania. Z zasady kompanie te będą utrzymywane w gotowości nr 3 w pobliżu ważnych elementów ugrupowania bojowego korpusu.

Kompania odkazania umundurowania pozostaje w gotowości do rozwinięcia punktów odkazania umundurowania przy punktach zabiegów specjalnych lub rejonach rozmieszczenia składów mundurowych.

Kompania zadymiania może być wykorzystana do maskowania wojsk wykonujących manewr w celu wzmocnienia pierwszego rzutu, wyjścia i rozwinięcia drugiego rzutu podczas wykonywania przeciwwuderzenia, osłony drugiego rzutu lub odwodów specjalnych przed obserwacją i uderzeniami z powietrza, maskowania pozornych i rzeczywistych rejonów rozmieszczenia wojsk oraz ważnych obiektów i urządzeń logistycznych.

Zazwyczaj odwód obrony przeciwchemicznej tworzyć będzie organiczna kompania likwidacji skażeń lub odkazania umundurowania wzmocniona pododdziałami rozpoznania skażeń, zadymiania, logistyki, itp.

W razie zmiany ugrupowania obronnego pododdziały batalionu obrony przeciwchemicznej przegrupowują się do zapasowych rejonów ześrodkowania (zabiegów specjalnych, punktów odkazania umundurowania, rejonów obserwacji i wykrywania wybuchów jądrowych).

W operacji zaczepnej korpusu charakterystyczne i odmienne dla wykorzystania bopchem są dwa okresy: pierwszy – poprzedzający wejście korpusu do operacji zaczepnej, tzw. przygotowawczy, drugi – w toku operacji zaczepnej.

Okres poprzedzający wejście korpusu do operacji zaczepnej to okres, w którym bopchem działa na korzyść elementów ugrupowania

operacyjnego najpierw w rejonie wyjściowym, a następnie w toku przemieszczenia ich do rubieży wprowadzenia do bitwy.

W toku operacji pododdziały bopchem działają na korzyść zgrupowania uderzeniowego i wprowadzanych do bitwy kolejnych związków taktycznych oraz odwodów specjalnych i elementów logistycznych.

Kompania rozpoznania skażeń rozpoznaje drogi przemieszczenia związków taktycznych wprowadzanych do bitwy oraz rejonów przewidzianych do zajęcia przez wojska. W rejonach szczególnie zagrożonych uderzeniami bronią masowego rażenia i skażeniami, w tym skażeniami od toksycznych środków przemysłowych może rozwinąć ROW.

Kompanie likwidacji skażeń rozpoznają i w razie potrzeby zajmują rejony, w których osiągają gotowość do zabiegów specjalnych i sanitarnych. W razie powstania skażeń i podjęcia decyzji o ich likwidacji, kompanie te przechodzą z gotowości nr 2 lub nr 3 do gotowości nr 1.

Kompania zadymiania może maskować rzeczywiste i pozorne stanowiska dowodzenia oraz urządzenia logistyczne. W pierwszym dniu operacji zaczepnej może ona zabezpieczyć działanie zgrupowania uderzeniowego korpusu, wykonując maskujące zasłony dymne związków taktycznych podczas podchodzenia do przedniego skraju obrony przeciwnika. W kolejnych dniach operacji kompania może maskować wprowadzenie do bitwy drugiego rzutu lub rzeczywiste i pozorne rejony ześrodkowania wojsk.

Kompania odkażania umundurowania pozostaje w gotowości do działań w rejonie ześrodkowania batalionu. W razie powstania skażeń i konieczności odkażania umundurowania maszeruje do nakazanego rejonu, w którym rozwija punkt odkażania umundurowania (POU) i odkaża przedmioty mundurowe i indywidualne środki ochrony przed skażeniami. Do POU, rozwiniętego przy składach mundurowych korpusu lub PZS mogą być stopniowo dowożone skażone przedmioty mundurowe. Praca kompanii może trwać nawet do kilku dób. W takiej sytuacji kompania może działać poza rejonem ześrodkowania bopchem nawet do czasu zakończenia operacji zaczepnej.

Na działanie bojowe bopchem składają się zasady wykorzystania i użycia jego pododdziałów różniących się od siebie przeznaczeniem, organizacją i wyposażeniem, a tym samym taktyką i techniką wykonywania zadań. W związku z tym w niniejszych podrozdziałach zostaną przedstawione zasady użycia pododdziałów specjalistycznych wchodzących w skład batalionu.

3.1. Działanie kompanii rozpoznania skażeń

Kompania rozpoznania skażeń działa zgodnie z decyzją szefa wydziału wojsk obrony przeciwchemicznej korpusu.

Po osiągnięciu pełnej gotowości bojowej krsk przegrupowuje się do rejonu ześrodkowania w ugrupowaniu marszowym batalionu obrony przeciwchemicznej. W rejonie tym kompania z zasady pozostaje w dyspozycji szefa wydziału wojsk obrony przeciwchemicznej korpusu. Oznacza to, że wchodzących w jego skład pododdziałów nie przydziela się do związków taktycznych. W celu zapewnienia ochrony żołnierzy, sprzętu bojowego i środków transportowych w rejonach rozmieszczenia sztabu i poszczególnych plutonów wykonuje się przykryte szczeliny przeciwlotnicze (na każdą drużynę), a jeżeli pozwala na to czas również schrony typu lekkiego oraz ukrycia dla sprzętu bojowego i środków transportowych. W rejonie ześrodkowania kompanii plutony rozpoznania skażeń uzupełniają zapasy środków materiałowych, przeprowadzają obsługiwane techniczne sprzętu i przygotowują go do rozpoznania skażeń. Sprawdza się również dopasowanie i szczelność masek gazowych, wymienia źródła zasilania w przyrządach dozymetrycznych oraz przygotowuje środki wskaźnikowe do automatycznych sygnalizatorów skażeń.

Działania bojowe kompania rozpoznania skażeń rozpoczyna po otrzymaniu zadań bojowych od dowódcy batalionu. Zależą one od wykonywanego zadania bojowego, które może polegać na rozpozna-

waniu dróg marszu, rozpoznawania rejonów przeznaczonych do rozmieszczania wojsk, działania w ramach rejonów obserwacji wybuchów jądrowych i skażeń, prowadzeniu kontroli napromieniowania i stopnia skażenia oraz monitorowaniu skażeń TSP wokół zakładów przemysłowych, składów, węzłów dróg znajdujących się w rejonach mobilizacyjnego rozwinięcia wojsk korpusu, na drogach przemieszczania i w rejonach operacyjnego rozwijania wojsk.

W okresie poprzedzającym przejście wojsk do operacji obronnej kompania zabezpiecza zasadnicze ugrupowanie obronne oraz wojska znajdujące się w rejonach, na które spodziewane jest wykonanie uderzeń bronią masowego rażenia, wojska prowadzące działania w pobliżu zakładów przetwarzających i produkujących toksyczne środki przemysłowe.

Kompania rozpoznania skażeń rozpoznaje drogi marszu związków operacyjnych I-go i II-go rzutu lub drogi do wykonania przeciwdziałania. W przypadku wyznaczenia kompanii do rozpoznania dróg marszu przydziela się jej pas odpowiednio z dwoma lub czterema drogami marszu. Wyznaczony kompanii pas rozpoznania skażeń dzieli się na sektory plutonowe, przy czym zsynchronizowane działanie poszczególnych patroli powinno zapewnić zbiór danych o sytuacji skażeń nie później niż w 30-60 min. przed wejściem czoła maszerujących wojsk na rozpoznane drogi.

Siłami kompanii rozpoznania skażeń prowadzi się również rozpoznawanie rejonów przeznaczonych do rozmieszczenia i działania wojsk, przy czym plutony prowadzą je wzdłuż równoległych dróg wyznaczonych w rozpoznawanym rejonie. Rozpoznanie skażeń promieniotwórczych i chemicznych prowadzi się z takim wyliczeniem żeby zakończyć je godzinę przed zajęciem rejonu przez wojska. Po rozpoznaniu wzdłuż dróg, do czasu zajęcia go przez wojska, rejon zabezpiecza się systemem posterunków oraz okresowego patrolowania. W chwili zajęcia rejonu przez wojska kończy się działanie pododdziałów kompanii rozpoznania skażeń.

Kompania rozpoznania skażeń może również działać w ramach rejonu obserwacji wybuchów jądrowych i skażeń, najczęściej na rubieżach szczególnie zagrożonych uderzeniami bronią masowego rażenia. Do działania w ROW wykorzystuje się nie mniej niż dwa plutony rozpoznania skażeń. Stąd też powierzchnia rejonu może wynosić od 1800 do 3600 km². W rejonie obserwacji wybuchów jądrowych i skażeń poszczególne drużyny rozwijają posterunki obserwacji skażeń a następnie określają parametry wybuchów jądrowych oraz rozpoznają skażenia w rejonie posterunku. Zasadą jest ściśle określenie dróg, które powinny być okresowo rozpoznawane przez każdy posterunek. Będą to najczęściej drogi planowanego przegrupowania wojsk przez ROW. Rozpoznanie powinno się rozpocząć około dwóch godzin przed wejściem w rejon przegrupowujących się wojsk tak, aby drużyny mogły powrócić w rejon posterunku i prowadzić obserwację w czasie przemarszu przez rejon wojsk.

Rozpoznanie wyznaczonych odcinków dróg prowadzi się na sygnał przekazany dowódcy kompanii przez przełożonego.

Informacje o parametrach wybuchów jądrowych i skażeniach są ewidencjonowane, przetwarzane i uogólniane w grupie analizy danych (GAD), a następnie przekazywane do sztabu batalionu i Ośrodka Analizy Skażeń (OAS).

Po wykonaniu zadań związanych z rozpoznaniem skażeń pododdziały kompanii ześrodkowują się w wyznaczonym przez dowódcę rejonie, w którym przeprowadzają kontrolę napromienienia i stopnia skażenia, zabiegi sanitarne i specjalne, a także uzupełniają środki materiałowe, zmieniają (uzupełniają) źródła zasilania i środki wskaźnikowe, ładują akumulatory i naprawiają przyrządy dozymetryczne.

Dowódca kompanii rozpoznania skażeń sporządza meldunki zbiorcze i przekazuje je dowódcy batalionu, załączając do nich schemat, na którym przedstawia rozpoznane rejony skażone. Na schemacie rysuje się: granice rejonów (odcinków) skażonych, rodzaje wykrytych środków trujących, w tym toksycznych środków przemysłowych

oraz moce dawek w chwili pomiaru, czas pomiaru mocy dawek, lub wykrycia środków trujących w każdym punkcie drogi, obejścia lub kierunku najdogodniejsze do pokonania skażonych odcinków i sposób ich oznakowania. W meldunku przedstawianym zwykle w formie pisemnej wyszczególnia się straty żołnierzy, sprzętu, zużycie przeciwchemicznych środków materiałowych, stopień napromienienia żołnierzy i wyposażenia kompanii.

W razie otrzymania zadania do prowadzenia rozpoznania skażeń w nowym rejonie dowódca kompanii stawia zadania podległym pododdziałom podając: granice rozpoznawanego rejonu i czas osiągnięcia gotowości, drogę marszu, termin rozpoczęcia punktów wyjściowych, kolejność marszu pododdziałów, prędkość marszu i najważniejsze w danej sytuacji przedsięwzięcia zabezpieczenia bojowego.

W sytuacji, gdy zagrożenie skażeniami stwarzają jedynie toksyczne środki przemysłowe, znajdujące się w stacjonarnych i ruchomych zbiornikach umiejscowionych w terenie, z kompanii rozpoznania skażeń wydziela się pododdziały z zadaniem rozwinięcia posterunków obserwacji skażeń w pobliżu tych zbiorników i dokonywania monitoringu powietrza. Takie działanie stwarza warunki do wczesnego ostrzegania i alarmowania zagrożonych wojsk korpusu w przypadku awarii (zniszczenia) zbiornika.

3.2. Działanie kompanii likwidacji skażeń

Kompanie likwidacji skażeń stanowią odwód sił i środków rozmieszczony w ugrupowaniu operacyjnym wojsk korpusu z reguły w ramach batalionu. Kompanie te pozostają w dyspozycji szefa wydziału wojsk obrony przeciwchemicznej korpusu. Podczas prowadzenia operacji przez związek operacyjny jedna z kompanii likwidacji skażeń może być przydzielona związkowi taktycznemu wykonującemu zadanie na szczególnie zagrożonym skażeniami kierunku. Kom-

pania może być przydzielona na cały okres działań lub tylko na określony etap. W zależności od miejsca wykonywania zadania oraz czasowego podporządkowania kompania będzie otrzymywać zadania od dowódcy batalionu lub od dowódcy związku taktycznego (szefa obrony przeciwchemicznej ZT), któremu czasowo została podporządkowana. Kompanie likwidacji skażeń przeprowadzają całkowite zabiegi specjalne i sanitarne z zasady na punktach zabiegów specjalnych (PZS), a w szczególnych przypadkach bezpośrednio w rejonach rozmieszczenia wojsk. Punkty zabiegów specjalnych rozwija się siłami kompanii, a w wyjątkowych wypadkach – plutonu. Odległość między plutonowymi punktami powinna wynosić 2-3 km. Na punktach zabiegów specjalnych rozwijanych przez kompanię organizuje się:

- punkt rozdzielczy (PR);
- plac (place) odkażania (dezaktywacji) sprzętu ciężkiego i uzbrojenia;
- plac zabiegów sanitarnych;
- punkt dowódczo-obszerny dowódcy klask i punkty dowódczo-obszerny dowódców plutonów;
- punkt kontroli szczelności i dopasowania indywidualnych środków ochrony przed skażeniami;
- punkt zbiórki skażonego umundurowania, oporządzenia, indywidualnych środków ochrony przed skażeniami, itp.

W celu skrócenia czasu od chwili skażenia do rozpoczęcia zabiegów pododdziały zabiegów specjalnych i sanitarnych, na kierunkach najbardziej prawdopodobnych skażeń, przygotowują się do przeprowadzenia zabiegów w odpowiednich stopniach gotowości.

Stopień gotowości nr 3 polega na utrzymaniu pododdziału zabiegów specjalnych w rejonie ześrodkowania, ustawionego w kolumnach, w gotowości do wyjścia na sygnał do rejonu zabiegów specjalnych.

Stopień gotowości nr 2 polega na rozwinięciu wszystkich elementów punktu zabiegów specjalnych z pewnymi ograniczeniami. Ogra-

niczenia te stosuje się z uwagi na brak na tym etapie informacji o skażeniu i jego rodzaju oraz na możliwość szybkiego zwinięcia punktu i przeniesienia go w inny rejon.

Stopień gotowości nr 1 polega na osiągnięciu gotowości do prowadzenia zabiegów specjalnych przez wszystkie elementy PZS. Po osiągnięciu gotowości nr 1 dowódca kompanii przeprowadza kalkulacje taktyczno-techniczne, nawiązuje współdziałanie z przedstawicielami skażonych związków taktycznych (oddziałów), kieruje działaniem PZS, organizuje samoodkażanie sprzętu kompanii i punktu, składa meldunki o wykonywanym zadaniu oraz kieruje odtwarzaniem zdolności bojowej kompanii po wykonaniu zadania. Po dokonaniu uzgodnień dowódca kompanii sporządza harmonogram przeprowadzania zabiegów specjalnych, wypełnia arkusz współdziałania oraz nanosi na mapę sytuacyjną rejon wyjściowy skażonych oddziałów do zabiegów specjalnych, rejon zbiórki po zabiegach, drogi marszu i wymarszu z punktu.

Kompania przechodzi do stopnia gotowości nr 2 lub nr 3 na rozkaz przełożonego. Czas przejścia ze stopnia gotowości nr 3 do stopnia gotowości nr 2 nie powinien przekroczyć latem 1,5 godziny, zimą 2 godziny (bez uwzględnienia czasu marszu), a do stopnia gotowości nr 1 odpowiednio 2,5 i 3 godziny. Czas przejścia ze stopnia gotowości nr 2 do stopnia gotowości nr 1 nie powinien być dłuższy latem niż 1 godzina, zimą 2 godziny 20 minut, a do stopnia gotowości nr 3 – 1 godzinę.

W czasie działań obronnych lub zaczepnych może zaistnieć konieczność przeprowadzenia przez kompanię odkażania (dezynfekcji) dróg i terenu. Takie zadanie kompania może wykonywać w składzie batalionu lub samodzielnie. Działając samodzielnie kompania może wykonywać zadania całością sił lub poszczególnymi plutonami. Ilość zaangażowanych sił i środków do realizacji zadania zależy będzie od wielkości skażonego terenu i rodzaju środka trującego.

W wypadku wykonania zadań w rejonie porażenia bronią jądrową,

chemiczną lub toksycznymi środkami przemysłowymi kompanię podporządkowuje się dowódcy oddziału (grupy) ratunkowo-ewakuacyjnego. Po otrzymaniu zadania dowódca klask organizuje marsz kompanii do wyznaczonego rejonu, melduje się u dowódcy, któremu został podporządkowany i działa zgodnie z jego rozkazami. Po zakończeniu prac ratunkowo-ewakuacyjnych dowódca kompanii organizuje kontrolę dozymetryczną oraz całkowite zabiegi specjalne i sanitarne pododdziałów biorących udział w akcji, po czym przegrupowuje się do rejonu ześrodkowania bopchem i składa meldunek dowódcy batalionu o wykonaniu zadania.

3.3. Działanie kompanii odkażania umundurowania

Kompania odkażania umundurowania jest pododdziałem pozostającym w dyspozycji szefa wydziału wojsk obrony przeciwdrobnoustrojowej korpusu. Kompania odkażania umundurowania działa w składzie bopchem lub samodzielnie. Wykonuje zadania całością sił lub plutonami. Zadanie do rozwinięcia POU kompania otrzymywać będzie od dowódcy batalionu. Po otrzymaniu zadania do rozwinięcia POU, dowódca kompanii udaje się do rejonu jego rozwinięcia, rozpoznaje rejon i stawia zadania dowódcom plutonów do urządzenia odpowiednich elementów tego punktu.

Kompania zadania wykonuje na rozwiniętych przez plutony odkażania umundurowania POU, które rozwija się w rejonach składów mundurowych, przy punktach zabiegów specjalnych i w rejonach zbiórki skażonego (zakażonego) umundurowania.

Punkty odkażania umundurowania rozwija się w takiej odległości od rejonów rozmieszczenia wojsk, osiedli oraz uczęszczanych dróg, aby nie znajdowały się one w zasięgu par środków trujących. Powinny one znajdować się w pobliżu źródła wody i dobrych dróg, w miejscu, które umożliwia wykorzystanie maskujących i ochronnych właściwo-

ści terenu. W razie braku źródeł wody organizuje się jej dowóz.

Możliwości wykonania zadania przez kodk zależą od:

- liczby i wydajności instalacji specjalnych;
- rodzaju i asortymentu skażonego (zakażonego) umundurowania, oporządzenia i ISOPS;
- rodzaju środka trującego (biologicznego), którym skażono umundurowanie i gęstości skażenia;
- wyboru technologii odkażania lub dezynfekcji;
- warunków atmosferycznych i pory roku;
- organizacji pracy na punktach odkażania.

Możliwości kompanii określa się w oparciu o normę jednorazowego załadowania i czas trwania odkażania we wszystkich instalacjach.

Podczas przegrupowania wojsk na duże odległości kompania maszeruje do wyznaczonego rejonu ześrodkowania w gotowości do odkażania (dezynfekcji) skażonego umundurowania zgromadzonego przy drogach marszu i w rejonach odpoczynku wojsk.

Komendantem POU jest z reguły dowódca kodk, który w zależności od ilości skażonego umundurowania, rodzaju skażeń oraz posiadanych instalacji, pralni i urządzeń określa sposób odkażania (dezynfekcji) umundurowania, oporządzenia i ISOPS po ich dostarczeniu na punkt odkażania. Podczas prowadzenia odkażania dowódca kodk utrzymuje łączność z dowódcą bopchem składając meldunki o wykonywanym zadaniu.

Po wykonaniu zadania i zabiegów specjalnych urządzeń i instalacji, a także zabiegów sanitarnych żołnierzy, kompania maszeruje do rejonu ześrodkowania bopchem, w którym odtwarza zdolność bojową.

3.4. Działanie kompanii zadymiania

Kompania zadymiania może być użyta do maskowania dymem wojsk całością sił (w jednym miejscu i czasie) lub poszczególnymi plutonami (każdy w innym miejscu).

Sposób wykorzystania kompanii zależy od postawionego zadania, które będzie wykonywała na rzecz związku taktycznego.

W operacji obronnej kompania może być wykorzystywana do maskowania:

- wojsk w rejonach obrony i na pozycjach oraz stanowiskach ogniowych artylerii;
- wojsk wykonujących manewr w celu wzmocnienia pierwszego rzutu;
- pozornych i rzeczywistych rejonów rozmieszczenia wojsk oraz ważnych obiektów i urządzeń logistycznych;
- wyjścia i rozwinięcia drugiego rzutu podczas wykonywania przeciwuderzenia;
- drugiego rzutu lub odwodów specjalnych przed obserwacją i uderzeniami z powietrza;
- mostów i przepraw.

Po otrzymaniu zadania dowódca kompani przegrupowuje kompanię do rejonu działań i wspólnie z dowódcami plutonów przeprowadza rekonesans, po czym wydaje rozkaz bojowy i organizuje współdziałanie między plutonami. Sposób działania kompanii podczas maskowania dymem zależy od sytuacji i rodzaju wykonywanego zadania.

W operacji obronnej kompania może wykonywać zasłony dymne maskujące rozwinięcie związku taktycznego w czasie podchodzenia do przedniego skraju obrony przeciwnika, maskować wprowadzenie do bitwy drugiego rzutu oraz rzeczywiste i pozorne rejonu ześrodkowania wojsk, a także rzeczywiste i pozorne kierunki podejścia i forsowania oraz przeprawy wojsk przez przeszkody wodne.

Wymienione wyżej zadania wykonywane przez kompanię zadymiania mogą być zabezpieczone liniowymi lub powierzchniowymi zasłonami dymnymi.

W celu wykonania zasłon liniowych ustala się rubież zadymiania. Powinna ona znajdować się poza zasięgiem broni strzeleckiej przeciwnika, w odległości 1-1,5 km od przedniego skraju.

Na rubieży tej rozmieszcza się generatory dymu, pomiędzy którymi odległości powinny wynosić:

- przy wietrze do lub od nieprzyjaciela – 150 m;
- przy wietrze skośnym – 350 m;
- przy wietrze bocznym – 500 m.

W celu wykonania zasłon powierzchniowych – w zależności od rodzaju maskowanego obiektu oraz warunków atmosferycznych i terenowych – generatory rozmieszcza się w sposób pierścieniowy, powierzchniowy lub kombinowany. Przy wykonywaniu zasłon powierzchniowych maskujących wojska przed lotnictwem przeciwnika, konieczne jest ścisłe współdziałanie batalionu ze środkami wykrywania celów powietrznych. Zasłony powinny być wykonywane przed dotarciem samolotów przeciwnika do maskowanego obiektu lub rejonu.

W zależności od potrzeb zasłony dymne podtrzymują się w sposób:

- ciągly z użyciem wszystkich generatorów;
- pulsujący;
- ciągly z wyłączeniem części generatorów.

Na okres stawiania liniowych i powierzchniowych zasłon dymnych organizuje się kierowanie zasłonami. W przypadku zasłon liniowych organizuje się punkt dowódczo-obserwacyjny dowódcy kompanii i stanowiska kierowania poszczególnymi odcinkami zadymiania. Punkt dowódczo-obserwacyjny dowódcy kompanii rozmieszcza się najczęściej w miejscu zapewniającym możliwości obserwowania rejonów (rubieży, sektorów) zadymiania. Punkt dowódczo-obserwacyjny dowódcy kompanii powinien mieć zapewnioną łączność radiową z pododdziałami wykonującymi zasłony oraz dowódcami wykorzystującymi te zasłony. Dowodzenie powinno zabezpieczyć terminowość, niezawodność maskowania dymem, szybką wymianę uszkodzonych generatorów dymu i właściwe współdziałanie z dowódcami, na korzyść których wykonuje się zasłonę dymną.

Po osiągnięciu gotowości do zadymiania ustala się na wszystkich

stanowiskach kierowania zadymianiem całodobowe dyżury. Zadymianie rozpoczyna się na komendę (sygnał) podawaną przez dowódcę kompanii (plutonu). W czasie zadymiania dowódcy plutonów, odcinków (sektorów) obserwują wytwarzanie się zastłony, dokonują manewru sił i środków w celu zlikwidowania w niej luk. Zadymianie przerywa się natychmiast po wydaniu przez dowódcę ustalonej komendy lub sygnału.

3.5. Działanie kompanii logistycznej

Kompania logistyczna jest przeznaczona do zabezpieczenia logistycznego pozostałych pododdziałów batalionu. Jej zadaniem jest zaspokojenie potrzeb wojsk w środki niezbędne do życia i walki oraz zachowania zdolności ludzi i sprzętu do prowadzenia działań bojowych. Do wykonania tych zadań kompania logistyczna posiada możliwość dostarczania wszelkiego rodzaju zaopatrzenia, realizacji w ograniczonym zakresie przedsięwzięć zabezpieczenia technicznego oraz udzielania pomocy medycznej. Zasady użycia i działania kompanii pozostają w ścisłym związku z przeznaczeniem, możliwościami oraz rodzajem zadań wykonywanych przez batalion obrony przeciwchemicznej. Kompania logistyczna działając w składzie batalionu wykonuje zadania na korzyść najważniejszych elementów ugrupowania batalionu. Kompania logistyczna może działać w sposób scentralizowany lub zdecentralizowany. Scentralizowany sposób działania ze względu na szeroki zakres zadań będzie stosowany sporadycznie, głównie w początkowym okresie działań. Zdecentralizowany sposób działania polegał będzie na rozmieszczeniu i działaniu w różnych rejonach wydzielonych sił kompanii. Poszczególne pododdziały kompanii w całości lub częściami mogą być przydzielane na wzmocnienie do poszczególnych pododdziałów batalionu.

4. DOWODZENIE BATALIONEM OBRONY PRZECIWCHEMICZNEJ

4.1. Podstawowe pojęcia

Decyzja dowódcy to akt woli dowódcy, określający wybrany z wielu jeden wariant sposobu przygotowania i prowadzenia walki, bitwy lub operacji, zgodnie z koncepcją przełożonego i zapewniający wykonanie zadań przy jak najmniejszych stratach własnych. Decyzja dowódcy może dotyczyć zorganizowanego działania wojsk na cały okres wykonania zadania bojowego lub tylko pewnych jego fragmentów, może też ulegać zmianie pod wpływem nowych informacji. Decyzja dowódcy powinna opierać się na wyborze wariantu optymalnego. Dowódca podejmuje decyzję osobiście i w zależności od szczebla dowodzenia przy maksymalnym wykorzystaniu wiedzy, doświadczenia i twórczej pracy oficerów sztabu, szefów rodzajów wojsk i służb, a niekiedy podległych dowódców.

Dowodzenie batalionem jest to ukierunkowana działalność dowódcy, mająca na celu wykonanie zadania poprzez utrzymanie podległych pododdziałów batalionu w ciągłej gotowości i zdolności bojowej, przygotowanie działań taktycznych (bojowych) oraz kierowanie nimi. Polega ono na utrzymaniu wysokiego poziomu wyszkolenia i wyposażenia, pełnego ukończenia w stanie osobowym, sprzęcie oraz środkach materiałowych i technicznych. Dowodzenie bopchem obejmuje: ciągłe zdobywanie, zbieranie, studiowanie danych o sytuacji i ich uogólnianie, powzięcie decyzji, stawianie zadań podwładnym, planowanie działań, organizowanie i utrzymanie ciągłego współdziałania, zabezpieczenia bojowego i logistycznego, organizowanie systemu dowodzenia, kierowanie przygotowaniem pododdziałów do wykonywania zadań, stałe kontrolowanie ich wykonania oraz udzielanie pomocy.

Dowództwo to zespół osób funkcyjnych i komórek organizacyjnych, przy pomocy których dowódca dowodzi podległymi wojskami (jednostkami).

Graficzny dokument dowodzenia to rozkazy, zarządzenia, meldunki, sprawozdania i inne dokumenty sporządzane na mapie topograficznej lub podkładowej, folii lub kalce w formie schematu, szkicu, grafiku, wykresu lub tabeli.

Kierowanie jest to oddziaływanie jednego obiektu (kierownika, szefa) na inny obiekt, zmierzający do tego aby obiekt kierowany zachowywał się (działał, funkcjonował) w kierunku osiągnięcia postawionego przed nim celu. Kierowanie jest procesem, w którym można wyróżnić: podmiot kierowania (obiekt kierujący – kierownika, szefa); przedmiot kierowania (obiekt kierowany – podwładnego); stosunek nadrzędności i podporządkowania (podległości) pomiędzy nimi wraz z odpowiednimi kompetencjami (uprawnieniami, obowiązkami, prawami) oraz cel (cele) kierowania. Kierowanie obejmuje planowanie, organizowanie, pobudzanie (motywowanie) i kontrolowanie działalności członków danej organizacji oraz wykorzystania wszystkich innych jej zasobów dla osiągnięcia ustalonych celów.

Komórka organizacyjna jest to zespół lub grupa osób dowództwa realizujących wspólnie określone zadania, spełniająca określone funkcje.

Odprawa służbowa jest to zebranie żołnierzy (pracowników cywilnych) zwoływane w celu przekazania pewnych informacji lub rozkazów, wydania zarządzeń, wysłuchania ich sprawozdań lub bezpośredniego omówienia ważnych spraw. Odprawę prowadzi dowódca (szef), który ją zarządził lub wyznaczony przez niego żołnierz. Może przyjąć formę informowania operacyjnego, odprawy koordynacyjnej i odprawy decyzyjnej.

Odprawa decyzyjna jest to forma „odprawy służbowej”, w której uczestniczą szefowie (kierownicy) komórek organizacyjnych (funkcjonalnych), organizowana w celu przedstawienia dowódcy możli-

wych wariantów działania wraz z uzasadnieniem podjęcia przez dowódcę decyzji i na jej podstawie sformułowanie zamiaru. Efekt końcowy odprawy decyzyjnej stanowi podstawę do opracowania planu operacji (walki). Odprawę decyzyjną prowadzi dowódca.

Odprawa koordynacyjna jest to forma „odprawy służbowej”, w której uczestniczą szefowie (kierownicy) komórek organizacyjnych (funkcjonalnych), organizowana w zależności od potrzeb, dla omówienia ważnego problemu, np. zmiana sytuacji, wprowadzenie w nowe zadanie itp. Prowadzi ją szef sztabu.

Oficer łącznikowy oficer wyznaczony do wykonania określonych zadań lub nawiązania łączności z wyższym dowództwem oraz dowództwami wojsk współdziałających i podległych. Oficerowi łącznikowemu zwykle wydzielają się ruchome środki dowodzenia.

Organ dowodzenia jest to wyodrębniony, pod względem strukturalnym i funkcjonalnym, zespół o charakterze dowódczo-sztabowym powołany do przygotowania i zabezpieczenia realizacji decyzji dowódcy.

Organizacja współdziałania jest to koordynacja działań wojsk na rzecz tych sił (elementów ugrupowania bojowego, operacyjnego), które działają w rejonie głównego wysiłku obrony lub na kierunku głównego uderzenia. Jest to także zsynchronizowanie wykonywania kolejnych zadań w ścisłym powiązaniu z możliwymi wariantami działania przeciwnika.

Planowanie jest jedną z funkcji dowodzenia, opiera się na wnikliwej ocenie położenia. Planowanie polega na przewidywaniu przyszłego układu rzeczowo-czasowo-przestrzennego przyszłych działań oraz formułowania do tego układu odpowiednich celów. Celem planowania jest racjonalizacja działań zorganizowanych poprzez opracowanie planu głównego i planów alternatywnych lub częściowych z różnym stopniem szczegółowości.

System dowodzenia (kierowania) pododdziałami batalionu to zintegrowany i sprzężony informacyjnie organ dowodzenia rozmieszczony na stanowisku dowodzenia, funkcjonujący według ustalonych re-

gulaminów, zakresów obowiązków, wzorów dokumentów, przeznaczony do zapewnienia dowódcy danych niezbędnych do planowania działań bojowych oraz kierowania i kontrolowania ich przebiegiem.

Stanowisko (punkt) dowodzenia to odpowiednio wybrane i przygotowane miejsce w ugrupowaniu wojsk, z którego dowódca osobiście i przez podległe mu organy dowodzenia kieruje działaniem wojsk. Jest ono także zasadniczym miejscem planowania działań. Stanowisko dowodzenia jest stale funkcjonującym elementem strukturalnym systemu dowodzenia.

Środki dowodzenia to zasoby techniczne i materialne wydzielone do działania (wykorzystania) w systemie dowodzenia, zalicza się do nich m.in. środki łączności, środki automatyzacji dowodzenia i komputerowego wspomagania, środki transportu, środki techniczno-organizacyjne.

4.2. System dowodzenia batalionem

System dowodzenia batalionem stanowi uporządkowaną zgodnie z zasadami taktyki i sztuki operacyjnej całość złożoną z organów dowodzenia i środków dowodzenia, sprzężonych ze sobą informacyjnie i zapewniający podejmowanie stosownych decyzji na wszystkich poziomach organizacyjnych dowodzenia oraz sprawną, terminową i bezwzględną ich realizację. System dowodzenia batalionem powinien być kompatybilny i interoperacyjny z systemami dowodzenia państw sojusznich.

System dowodzenia batalionem powinien zapewnić:

- żywotność obiektów i środków dowodzenia;
- zdolność współdziałania (synchronizację) i koordynowania działań z innymi rodzajami sił zbrojnych czy też komponentami siłami zbrojnymi innych państw sojusznich, administracją w kraju lub w kraju państwa gospodarza;

- zdolność reagowania i dostosowania dowodzenia do wymogów sytuacji.

Zasadnicze elementy systemu dowodzenia obejmują trzy komponenty:

- organizację dowodzenia;
- środki dowodzenia;
- proces dowodzenia.

Komponent pierwszy – *organizacja dowodzenia* obejmuje sposób organizacji dowództwa do wykonania zadania, zadania dowództwa i relacje pomiędzy nimi, uprawnienia i odpowiedzialność dowództwa, ich podział (strukturę) funkcjonalny.

Komponent drugi – *środki dowodzenia* to zasoby techniczne i materiałowe wydzielane do działania w systemie dowodzenia zorganizowane jako: stanowisko dowodzenia, sieci telekomunikacyjne, pocztowe, sygnalizacyjne, informatyczne itp., mające sprawnie i w sposób ciągły zapewnić przepływ informacji niezbędnych do dowodzenia działaniami podległych sił.

Komponent trzeci – *proces dowodzenia* to proces informacyjno-decyzyjny realizowany przez dowództwo polegający na cyklicznym zbieraniu i opracowywaniu informacji oraz przetwarzaniu ich w decyzje, które w postaci zadania doprowadza się do wykonawcy.

4.2.1. Organizacja dowodzenia

Organizacja dowodzenia jest jednym z wielu komponentów systemu dowodzenia na które składa się wiele czynników m.in. struktura funkcjonalna dowództw, relacje pomiędzy dowództwami itp.

Struktura dowództwa batalionu obrony przeciwchemicznej opiera się na następującej konstrukcji szkieletowej:

Grupa dowódcy – składa się z osób funkcyjnych i komórek organizacyjnych, z którymi pracuje bezpośrednio dowódca batalionu.

Sztab – na czele którego stoi szef sztabu batalionu. W skład sztabu wchodzi komórki zorganizowane w sekcje i pogrupowane jako:

a) Grupa główna

S-1 – Sekcja personalno-wychowawcza;

S-2 – Sekcja rozpoznania;

S-3 – Sekcja operacyjna;

S-4 – Sekcja logistyki;

S-5 – Sekcja współpracy cywilno-wojskowej (tylko podczas działań na terytorium innego państwa);

S-6 – Sekcja wsparcia dowodzenia i łączności.

b) Grupa specjalistyczna – obejmująca komórki organizacyjne odpowiedzialne głównie za problematykę wykorzystania rodzajów wojsk i służb.

c) Grupa oficerów łącznikowych – do nich zalicza się: oficerów łącznikowych, grupy operacyjne, łączników, kurierów, itp.

Uwzględniając rodzaj i zakres zadań stojących przed batalionem obrony przeciwchemicznej struktura organizacyjna dowództwa i sztabu batalionu może przedstawiać się w sposób pokazany na schemacie 7.

W procesie dowodzenia batalionem każda z komórek organizacyjnych spełnia określoną funkcję i w jej ramach realizuje określone zadania. W wyniku tych zadań uzyskuje się niezbędne dane do sprawnego przygotowania i prowadzenia działań.

Organem dowodzenia batalionem jest dowództwo batalionu łączące zadania poszczególnych komórek organizacyjnych. Dowództwo batalionu składa się z osób funkcyjnych i komórek organizacyjnych, z którymi pracuje bezpośrednio dowódca.

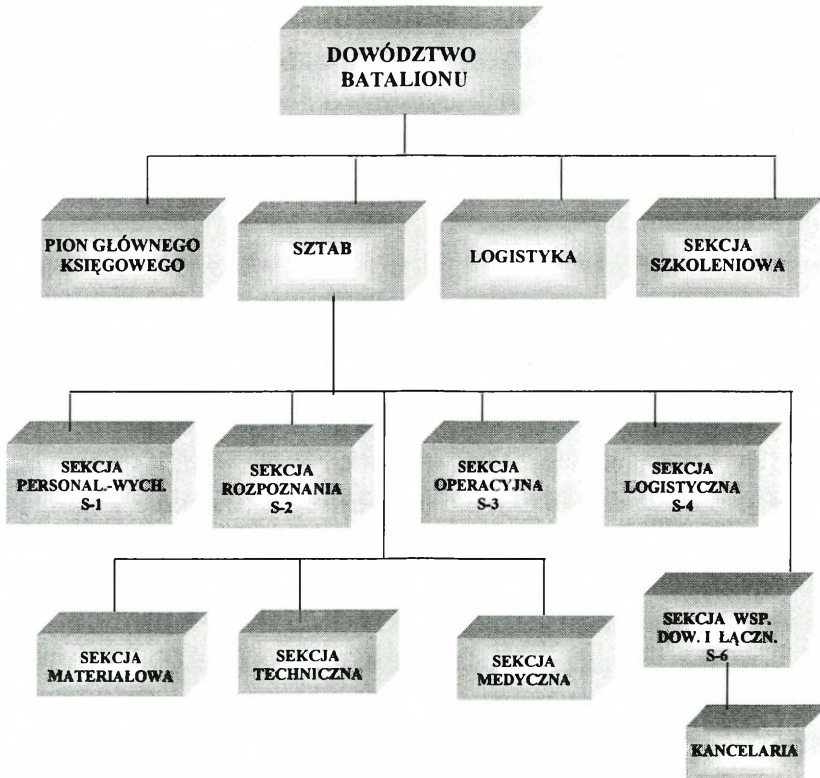
Do zadań dowództwa należy:

- utrzymanie wysokiej gotowości i zdolności bojowej pododdziałów batalionu;

- tworzenie warunków podległym wojskom do osiągnięcia celu działań (wykonania zadań);

Schemat 7

Struktura organizacyjna dowództwa batalionu obrony przeciwchemicznej (wariant)

- organizowanie systemu informacyjnego i utrzymanie stałej sprawności jego funkcjonowania;
- przygotowanie danych i propozycji niezbędnych dowódcy do wypracowania zamiaru (koncepcji) działań bojowych;
- terminowe planowanie i organizowanie działań;
- stała znajomość stanu zabezpieczenia logistycznego wojsk i systematyczne dostarczanie logistycznym organom dowodzenia danych do bilansowania potrzeb materiałowo-sprzętowych z możliwościami wykonawczymi oraz planowania, organizowania i realizacji przedsię-

wziąć zasilania wojsk w środki bojowe i materiałowe, uzbrojenie i sprzęt wojskowy, a także świadczenia usług specjalistycznych i gospodarczo-bytowych;

- sprawowanie kontroli nad przebiegiem działań zbrojnych i zapobieganie powstawaniu sytuacji krytycznych;

- nawiązywanie i utrzymywanie stałej współpracy z organami dowodzenia wojsk współdziałających, sąsiednich i terytorialnych oraz organami administracji terenowej;

- opracowywanie prognozowanej i rzeczywistej sytuacji skażeń oraz ocen innych skutków użycia broni masowego rażenia;

- terminowe składanie meldunków i sprawozdań nadrzędnym organom dowodzenia oraz systematyczne informowanie podległych, współdziałających i sąsiednich wojsk, a także jednostek obrony terytorialnej i organów administracji terenowej;

- prowadzenie ewidencji stanu osobowego, uzbrojenia i sprzętu wojskowego, środków bojowych i materiałowych oraz stopnia napromieniowania wojsk;

- kierowanie uzupełnieniem wojsk;

- ochrona tajemnicy państwowej i służbowej.

Działalnością dowództwa batalionu kieruje dowódca batalionu. Dowódca jest osobiście odpowiedzialny za stan gotowości i zdolności bojowej oraz wyposażenie i wyszkolenie podległego organu dowodzenia i pododdziałów, celowe ich wykorzystanie oraz terminowe wykonanie przez nie zadań. Dowodzi on osobiście lub poprzez swojego zastępcę.

Do jego obowiązków należy:

- znajomość potencjału bojowego, składu i położenia wojsk własnych, ich zdolności i możliwości bojowych oraz prawdopodobnego charakteru działań przeciwnika;

- podejmowanie w odpowiednim czasie decyzji i stawianie zadań;

- organizacja współdziałania i zabezpieczania działań;

- dowodzenie pododdziałami w toku działań zbrojnych.

Sztab – na czele którego stoi szef sztabu.

Szef sztabu – jest odpowiedzialny za:

- wykonywanie zadań przez podległy sztab;
- organizację i funkcjonowanie stanowiska dowodzenia;
- koordynowanie działalności wszystkich zespołów funkcjonalnych i pozostałych elementów stanowiska dowodzenia;
- przygotowanie danych potrzebnych dowódcy do wypracowania zamiaru działań;
- informowanie w ramach centrum dowodzenia o aktualnej sytuacji i otrzymanym zadaniu;
- przygotowanie wytycznych dotyczących organizacji systemu informacyjnego, danych do zamiaru działań oraz terminów i zakresu ich planowania, organizacji dowodzenia i wykorzystania środków informatyki, zabezpieczenia działań i współdziałania;
- przekazanie pododdziałom zarządzeń przygotowawczych i zadań.

Szef sztabu jest zobowiązany do składania dowódcy meldunków dotyczących:

- zadań otrzymanych od przełożonego;
- położenia, stanu oraz możliwości wojsk własnych i przeciwnika wraz z wnioskami z oceny sytuacji;
- propozycji zamiaru działań bojowych;
- propozycji organizacji dowodzenia.

W sztabie batalionu wyróżnia się poszczególne sekcje które powinny realizować następujące zadania:

- sekcja personalno-wychowawcza – S-1:
 - zarządzanie zasobami ludzkimi;
 - uzupełnianie stanów osobowych;
 - dbałość o poziom dyscypliny, morale;
 - przestrzeganie prawa, porządku i przepisów bezpieczeństwa oraz zapobieganie wypadkom;
 - wykorzystanie personelu cywilnego;
 - organizacja pomocy dla jeńców wojennych, internowanych, itp.

- sekcja rozpoznania – S-2:
 - przygotowanie i realizacja przedsięwzięć rozpoznania i wywiadu oraz kontrwywiadu;
 - planowanie i koordynację szkolenia dowództw i wojsk w przedstawionych powyżej obszarach zainteresowania w ścisłym współdziałaniu z sekcją operacyjną;
- sekcja operacyjna – S-3:
 - zapewnienie sprawnego i terminowego przebiegu procesu przygotowania walki;
 - planowanie, organizowanie, realizację i kontrolę procesu szkolenia wojsk;
- sekcja logistyki – S-4:
 - planowanie i koordynację wszelkich przedsięwzięć dotyczących zabezpieczenia logistycznego, to znaczy:
 - transportu;
 - zaopatrzenia;
 - remontu;
 - pomocy medycznej;
- sekcja współpracy z administracją cywilno-wojskową – S-5:
 - wykorzystanie środków należących do państwa, na terenie którego prowadzone są działania wojenne, np. środków materiałowych, ruchomości, nieruchomości itp. na rzecz wykonania zadania;
- sekcja wsparcia dowodzenia i łączności – S-6:
 - planowanie i nadzór nad siecią łączności dowodzenia i działalnością komórki łączności wewnętrznej stanowiska dowodzenia;
 - zapewnienie bezpieczeństwa informacji;
 - reprodukcja i dystrybucja dokumentów wewnątrz SD;
 - zarządzanie informacją wchodzącą i wychodzącą z SD;
 - planowanie i nadzór nad systemami automatyzacji;
 - planowanie i nadzór nad przedsięwzięciami obrony radioelektronicznej systemu dowodzenia i łączności;
 - planowanie zmian stanowiska dowodzenia.

Osoby funkcyjne grupy specjalistycznej sztabu batalionu wspomagają dowódcę i grupę główną sztabu w zawodowych, technicznych i innych funkcjonalnych obszarach działalności.

Do zadań tej grupy należy między innymi:

- opracowanie i aktualizacja planu mobilizacyjnego i operacyjnego rozwinienia batalionu – w części ich dotyczącej;
- pomoc grupie głównej sztabu w przygotowaniu planów, rozkazów i meldunków;
- przygotowanie danych do zamiaru użycia pododdziałów rodzajów wojsk i planowanie ich działań;
- planowanie i nadzór szkolenia ich własnych komórek oraz realizacji nadzoru z ramienia sztabu w ich obszarach odpowiedzialności;
- konsultacja i koordynowanie działań z innymi oficerami (sekcjami) w dziedzinach ich specjalności.

Realizacja powyższych zadań wymaga ciągłej współpracy z różnymi sekcjami grupy głównej.

Grupa łącznikowa reprezentuje dowódcę na stanowiskach dowodzenia innych jednostek. Poprzez kontakt osobisty zapewniając współdziałanie z innymi jednostkami oraz wzajemną wymianę informacji. Utrzymują ciągłą wymianę informacji między dowódcami i sztabami. Pracą ich kieruje szef sztabu batalionu, szef sekcji S-3 lub wyznaczony oficer.

Grupy łącznikowe – mogą być wysyłane w razie potrzeby i mogą wykonywać takie same zadania jak oficerowie łącznikowi.

Łącznicy i kurierzy – doręczają rozkazy i meldunki, które innymi drogami nie mogą być doręczone.

Łącznicy-oficerowie – doręczają na polecenie dowódcy szczególnie ważne rozkazy i meldunki.

Ważnym elementem w systemie dowodzenia batalionem jest stanowisko dowodzenia, które stanowi główny ośrodek kierowania bata-

lionem. Stanowisko dowodzenia przeznaczone jest do planowania działań taktycznych oraz bezpośredniego dowodzenia pododdziałami batalionu i stanowi zasadnicze miejsce pracy dowództwa batalionu.

Stanowisko dowodzenia batalionem powinno zapewnić:

- łączność dowodzenia ze wszystkimi pododdziałami;
- łączność z przełożonym i sąsiadami;
- kierowanie prowadzonymi aktualnie działaniami taktycznymi;
- ciągłe i terminowe przygotowanie informacji potrzebnych dowódcy w toku oceny sytuacji i do powzięcia decyzji oraz określenia zamiaru działania;

• przygotowanie planu działania i rozkazu operacyjnego oraz pozostałych dokumentów dowodzenia;

- przygotowanie i przesyłanie meldunków do przełożonego;
- koordynację potrzeb zabezpieczenia logistycznego;
- planowanie kolejnych działań taktycznych batalionu;
- kontrolę realizacji zadań.

Stanowisko dowodzenia batalionem obrony przeciwchemicznej powinno zawierać w swojej strukturze następujące elementy składowe:

- centrum dowodzenia;
- centrum wsparcia dowodzenia;
- zespół zabezpieczenia działań.

Centrum dowodzenia – spełnia funkcję planistyczną w zakresie prowadzonych działań. Jest koordynatorem działań pozostałych komponentów stanowiska dowodzenia batalionu, określa potrzeby na informacje lub dane potrzebne do powzięcia decyzji przez dowódcę.

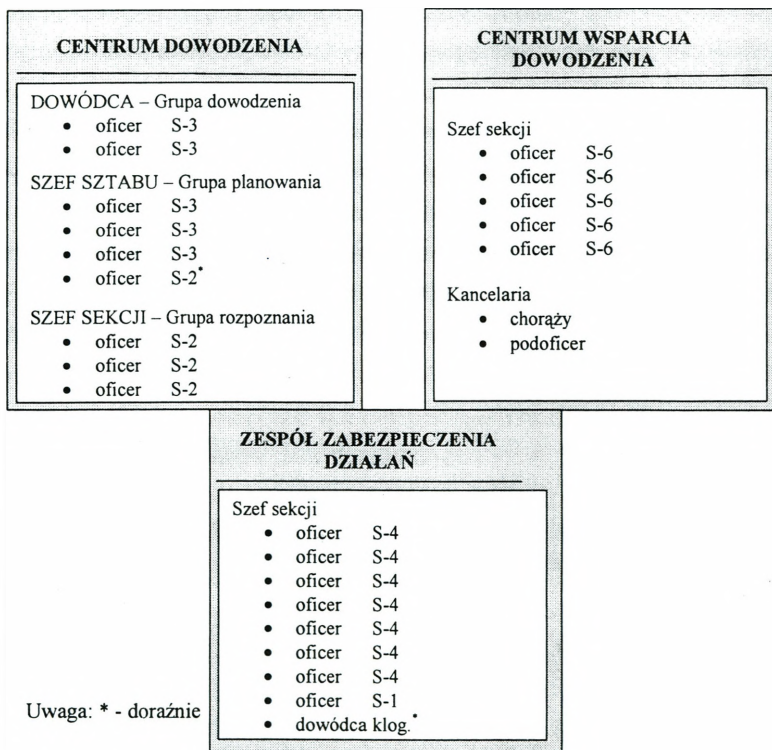
Centrum wsparcia dowodzenia – spełnia funkcje wsparcia cyklu decyzyjnego procesu dowodzenia w różnych relacjach i obszarach. Organizuje, zabezpiecza i nadzoruje przepływ oraz bezpieczeństwo informacji pomiędzy poszczególnymi komponentami stanowiska dowodzenia i na zewnątrz.

Zespół zabezpieczenia działań – spełnia funkcje planistyczno-koordynacyjne zabezpieczenia logistycznego działań pododdziałów batalionu.

Dla stanowiska dowodzenia batalionem należy wybrać minimum dwa rejonory rozmieszczenia – zasadniczy i zapasowy. Stanowisko dowodzenia batalionem powinno być stacjonarno-mobilne tzn. należy rozmieszczać je, w miarę możliwości, w obiektach stacjonarnych wcześniej przygotowanych. Równocześnie należy utrzymywać zdolność do rozwinięcia stanowiska w warunkach polowych oraz przewidywać jego ograniczoną pracę w czasie przemieszczenia.

Stanowisko dowodzenia batalionu rozwija się w takiej odległości od rozmieszczonych w rejonie ześrodkowania pododdziałów specjalistycznych lub wykonujących przedsięwzięcia obrony przeciwchemicznej w ugrupowaniu związków taktycznych, aby można było zapewnić ciągłe i trwałe nimi dowodzenie. Rejon rozmieszczenia elementów stanowiska dowodzenia określa szef sztabu i akceptuje dowódca. Rejon ten powinien być znany tylko tym osobom, które uczestniczą w planowaniu działań bojowych. Informacje o rejonie rozmieszczenia stanowiska dowodzenia przekazuje się do nadrzędnego szczebla dowodzenia. W razie zniszczenia stanowiska dowodzenia – dowodzenie przejmuje wcześniej wyznaczony dowódca niższego szczebla. Dowódca, który przejął dowodzenie, melduje o tym przełożonemu oraz powiadamia podległe i współdziałające wojska, a także sąsiadów.

Struktura funkcjonalna stanowiska dowodzenia obejmuje trzy zasadnicze elementy: centrum dowodzenia, centrum wsparcia dowodzenia oraz zespół zabezpieczenia działań. Ogólną strukturę organizacyjno-funkcjonalną batalionu obrony przeciwchemicznej przedstawia rysunek 1.

Rysunek 1. Struktura organizacyjno-funkcjonalna stanowiska dowodzenia batalionu obrony przeciwcemicznej (wariant)

Centrum Dowodzenia – jest tworzone na bazie sekcji S-2 i S-3. Przeznaczone jest do zapewnienia dowódcy batalionu obrony przeciwcemicznej realizacji przedsięwzięć związanych z procesem dowodzenia wojskami, a także do koordynacji pracy sztabu na stanowisku dowodzenia. Jest zasadniczym miejscem pracy dowódcy i szefa sztabu batalionu. W skład Centrum Dowodzenia wchodzi grupy:

- grupa dowodzenia;
- grupa planowania;
- grupa rozpoznania.

Centrum Wsparcia Dowodzenia – tworzone jest na bazie sekcji S-6. Przeznaczone jest do wsparcia dowódcy i sztabu w procesie dowodzenia poprzez:

- planowanie i organizowanie systemu dowodzenia;
- planowanie i nadzór nad łącznością dowodzenia;
- realizację przedsięwzięć zapewniających utrzymanie ciągłości dowodzenia;
- kierowanie przepływem informacji wewnątrz stanowiska dowodzenia, jak i na zewnątrz;
- nadzór nad komórką łączności wewnętrznej stanowiska dowodzenia;
- organizację przedsięwzięć mających na celu ochronę danych i systemu dowodzenia przed przeciwnikiem;
- zabezpieczenie współpracy systemów łączności i automatyzacji;
- określenie sposobów przetwarzania informacji i jej bezpieczeństwa.

Zespół Zabezpieczenia Działań – jest tworzony na bazie sekcji S-4 i S-1. Przeznaczony jest do planowania i realizacji zabezpieczenia materiałowego, technicznego, medycznego i transportu oraz gospodarowania zasobami ludzkimi.

W celu zapewnienia ciągłości i operatywności dowodzenia, ze składu stanowiska dowodzenia mogą być doraźnie wydzielane określone siły i środki jako specjalistyczne grupy operacyjne (np. rekonesansowo-przygotowawcze). Organizację, skład, zadania i zasady działania tych grup ustala dowódca. Stanowisko dowodzenia batalionu, rozmieszcza się w sposób rozśrodkowany, dostosowany do możliwości środków wewnętrznego obiegu informacji.

Dowódca batalionu obrony przeciwchemicznej dowodzi za pomocą środków łączności radiowej, przewodowej, ruchomymi środkami łączności i środkami sygnalizacyjnymi stosowanymi do przekazywania komend i meldunków oraz sygnałów powiadamiania, dowodzenia i współdziałania głównie w pododdziałach batalionu.

Za utrzymanie łączności z podległymi bezpośrednio pododdziałami odpowiada szef sztabu batalionu. On też ponosi odpowiedzialność za przemieszczanie się stanowiska dowodzenia. Stanowisko to przemieszcza się za zgodą szefa wojsk obrony przeciwchemicznej sztabu korpusu.

W operacji obronnej stanowisko dowodzenia może pozostawać w jednym rejonie nawet kilka dni. W wypadku przejścia wojsk do przeciwwuderzenia stanowisko to może się przemieszczać z częstotliwością jeden raz na 1-2 doby.

4.2.2. Środki dowodzenia

W celu zapewnienia właściwego przepływu informacji w batalionie oraz między podporządkowanymi i współdziałającymi jednostkami tworzy się odpowiedni system techniczny umożliwiający sprawne dowodzenie pododdziałami. Bezpośrednim organizatorem systemu technicznego w batalionie obrony przeciwchemicznej jest szef sekcji S-6.

System ten powinien zapewnić łączność dowódcy i sztabu batalionu z wydziałem wojsk obrony przeciwchemicznej sztabu korpusu, dowódcami pododdziałów batalionu, Ośrodkiem Analizy Skazań oraz z dowódcami związków taktycznych lub elementów ugrupowania, na korzyść których działa batalion. Uwzględniając specyfikę batalionu i posiadane przez niego środki łączności, dowodzenie pododdziałami wchodzącymi w jego skład będzie realizowane poprzez techniczne i ruchome środki łączności oraz skierowanych oficerów sztabu w rejon działania poszczególnych pododdziałów. Środki radiowe są podstawowymi środkami w systemie dowodzenia batalionu obrony przeciwchemicznej i zapewniają dowodzenie w najbardziej skomplikowanych sytuacjach. Podczas działań bojowych wszystkie informacje przekazuje się za pomocą sygnałów (kryptonimów), a punkty terenowe za pomocą kodu. Środki przewodowe wykorzystuje się przede

wszystkim w rejonach rozmieszczenia batalionu oraz na punktach zabiegów specjalnych i punktach odkażania umundurowania, a także do łączności wewnętrznej na stanowiska dowodzenia.

Ruchome środki łączności wykorzystuje się we wszystkich rodzajach działań, w czasie marszu i postoju batalionu, w rejonach ześrodkowania i rejonach wyjściowych.

Środki sygnalizacyjne są stosowane do przekazywania komend i meldunków oraz sygnałów powiadamiania, dowodzenia i współdziałania, głównie w pododdziałach batalionu.

4.2.3. Proces dowodzenia

Decyzje o użyciu batalionu obrony przeciwchemicznej podejmuje dowódca korpusu. On też dowodzi batalionem poprzez szefa wydziału wojsk obrony przeciwchemicznej. Szef wydziału wojsk obrony przeciwchemicznej zgodnie z decyzją dowódcy korpusu organizuje użycie batalionu obrony przeciwchemicznej i odpowiada za jego gotowość i zdolność bojową, wykonanie postawionych zadań, za realizację zabezpieczenia bojowego i logistycznego oraz organizację dowodzenia.

Szef wydziału wojsk obrony przeciwchemicznej stawia zadania dowódcy batalionu w formie pisemnych zarządzeń przekazywanych technicznymi środkami łączności, pocztą polową lub poprzez przedstawiciela wydziału wojsk obrony przeciwchemicznej. Zarządzenia szefa wydziału wojsk obrony przeciwchemicznej mogą być też przekazywane osobiście, po jego przybyciu do batalionu lub wezwaniu dowódcy batalionu na stanowisko dowodzenia korpusu. Pierwsze zadania przekazywane są z reguły w dyrektywie dowódcy korpusu.

W sytuacjach, jeżeli planowanie działań batalionu będzie prowadzone w ograniczonym czasie można zmniejszyć (według decyzji dowódcy) zakres lub ilość wykonywanych dokumentów. W skrajnie ograniczonym czasie wyniki planowania działań batalionu można

przedstawić bezpośrednio na mapach sytuacyjnych lub szkicach ograniczając równocześnie ilości opracowywanych dokumentów do niezbędnego minimum; zadania dla podwładnych na szczeblu batalionu przekazuje się ustnie. Wszystkie zadania przekazywane ustnie należy utrwalić na piśmie lub w technicznych nośnikach informacji.

Dane o sytuacji w przeważającej większości napływają do batalionu obrony przeciwchemicznej ze sztabu korpusu za pośrednictwem wydziału wojsk obrony przeciwchemicznej. Mogą one również być otrzymywane od sąsiadów lub zdobywane we własnym zakresie. Wiadomości o przeciwniku dowódca batalionu otrzymywać będzie z wydziału wojsk obrony przeciwchemicznej korpusu i z Ośrodka Analizy Skażeń Korpusu. Informacje te zawarte są w zarządzeniach szefa wydziału wojsk obrony przeciwchemicznej lub oddzielnych komunikatach. Niektóre dane dotyczące oddziaływania przeciwnika naziemnego i powietrznego na drogach marszu i w przewidywanych rejonach działań dowódca batalionu może otrzymywać od innych rodzajów wojsk rozmieszczonych w pobliżu, najczęściej jednak od tych, na których korzyść pododdziały batalionu wykonują zadania.

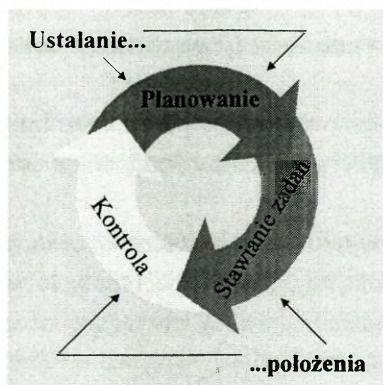
Dane o wojskach własnych dowódca batalionu otrzymuje od podległych pododdziałów, natomiast o sąsiadach, bezpośrednio od współdziałających związków taktycznych i rodzajów wojsk lub za pośrednictwem wydziału wojsk obrony przeciwchemicznej korpusu.

Jednym ze składników systemu dowodzenia jest proces dowodzenia. Jest to powtarzający się cykl organizacyjny utrzymywany w ruchu poprzez ciągłe zbieranie, przetwarzanie i wykorzystanie informacji. Na bazie tych informacji zostaje podjęta decyzja, określony zamiar działania i opracowany graficzny plan operacji.¹

W batalione obrony przeciwchemicznej jest on realizowany w ramach tzw. cyklu decyzyjnego, który składa się z czterech elementów:

¹ Zob. *Regulamin działań wojsk lądowych*, Dowództwo Wojsk Lądowych, Warszawa 1999, s. 53.

ustalenia położenia, planowania, stawiania zadań oraz kontroli. Pierwszy z elementów jest procesem ciągłym realizowanym stale, pozostałe zaś następują kolejno po sobie. Przedstawia to rysunek 2.

Rysunek 2. Proces dowodzenia

Wszystkie przedsięwzięcia procesu dowodzenia realizowane są przez komórki organizacyjne i osoby funkcyjne na stanowisku dowodzenia batalionu w ramach systemu dowodzenia.

Ustalanie położenia to proces realizowany w sposób ciągły we wszystkich komórkach stanowiska dowodzenia batalionu. Jednak z chwilą otrzymania nowych zadań ulega on znacznej intensyfikacji pod kątem przyszłych działań. Z tego powodu ustalenie położenia traktowane jest czasem jako pierwszy etap (faza) cyklu decyzyjnego w procesie dowodzenia. Celem tego etapu jest stworzenie maksymalnie przejrzystego, aktualnego i wiarygodnego obrazu sytuacji, w jakiej batalion będzie wykonywał postawione zadanie. Aby osiągnąć ten cel dowódca batalionu powinien żądać od sztabu przedstawienia aktualnej sytuacji w obszarze odpowiedzialności batalionu.

W trakcie ustalania położenia analizowane są trzy grupy informacji, które stanowić będą podstawę do rozpoczęcia planowania. Są to informacje:

- posiadane:
 - dokumenty dowodzenia z planami obrony przeciwchemicznej i zadymiania;
 - instrukcje, metodyki dotyczące skażeń i obrony przeciwchemicznej;
 - rozkazy długoterminowe (z elementami obrony przeciwchemicznej);
 - zarządzenia przygotowawcze (o charakterze informacyjnym lecz dotyczące obrony przeciwchemicznej, zadymiania bądź pożarów);
- wpływające:
 - meldunki sytuacyjne np.: o kontakcie z przeciwnikiem, użyciu broni masowego rażenia, nagłych zmianach na polu walki itd.;
 - rozkazy i zarządzenia (aneksy dotyczące obrony przeciwchemicznej i zadymiania);
 - zarządzenia przygotowawcze;
 - oceny, wnioski i propozycje (np. kierowników OAS dotyczące sytuacji skażeń);
 - komunikaty rozpoznawcze (np. informacje o możliwościach przeciwnika w zakresie użycia BMR);
- zdobywane:
 - z rozpoznania (o nowych skażeniach, o przygotowaniach do użycia BMR, o pożarach, terenie itp.);
 - z kontroli (stan indywidualnych i zbiorowych środków ochrony przed skażeniami; posiadane możliwości rozpoznania i likwidacji skażeń, wyszkolenie wojsk w zakresie ochrony przed skażeniami, ukompletowanie w ludzi i sprzęt obrony przeciwchemicznej itp.);
 - z wymiany informacji (położenie obiektów z TSP, urządzenia i obiekty nadające się do ochrony przed skażeniami, informacje o przeciwniku i skażeniach, możliwości sąsiadów w zakresie obrony przeciwchemicznej).

Posiadane, wpływające i zdobywane informacje muszą dostarczyć jasnego obrazu położenia, na podstawie którego w batalionie można będzie dokonać niezbędnych ocen, a następnie uczestniczyć w wypra-

cowaniu decyzji do dalszych działań. Otrzymane i pozyskane informacje nanoszone są na mapy sytuacyjne dowódcy batalionu i szefów komórek. Warto zaznaczyć, że każda komórka stanowiska dowodzenia na mapach sytuacyjnych eksponuje tylko te informacje, które są potrzebne do jej funkcjonowania tak aby nie zaciemniać obrazu położenia.

Kolejna, druga faza cyklu decyzyjnego procesu dowodzenia batalionem – planowanie – odgrywa szczególną rolę. Przedstawia ją rysunek 3.

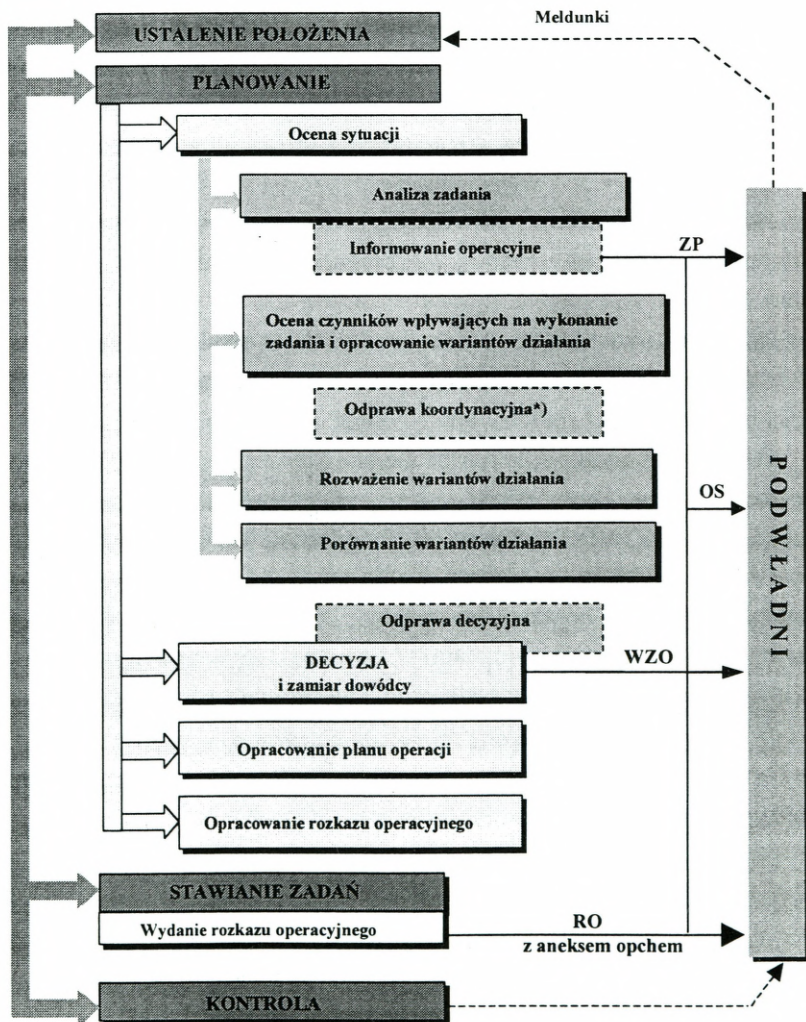
Z rysunku wynika, że proces planowania w batalionie także składa się z kilku etapów: oceny sytuacji, podjęcia decyzji, sporządzenia planu operacji oraz rozkazu operacyjnego.

Najważniejszym, a zarazem najbardziej czasochłonnym etapem planowania jest ocena sytuacji. Jest ona prowadzona przez dowódcę, szefa sztabu i wszystkie grupy funkcjonalne stanowiska dowodzenia batalionu. Jednakże szczególną, wiodącą i koordynującą rolę odgrywa grupa planowania centrum dowodzenia. W tej grupie powstają warianty działania wojsk własnych, tam też są rozważane i porównywane.

Ocenę sytuacji można podzielić na następujące czynności:

- analizę zadania;
- ocenę czynników wpływających na wykonanie zadania i ustalenie wariantów działania wojsk własnych;
- rozważenie wariantów działania;
- porównanie wariantów działania.

Analiza zadania to pierwszy etap procesu planowania w batalionie, który rozpoczyna się po otrzymaniu zadania (w postaci wstępnego zarządzenia operacyjnego, rozkazu operacyjnego lub zarządzenia operacyjnego). Z tego względu ma ona największy wpływ na kierunek dalszej pracy całego dowództwa. Analizę zadania dowódca batalionu prowadzi z szefem sztabu na stanowisku dowodzenia. W razie potrzeby w czynności analizy zadania mogą uczestniczyć także inne osoby funkcyjne stanowiska dowodzenia batalionu (oficer S-2, S-3, S-4 itp.).

*) Ilość, miejsce i cele odpraw koordynacyjnych określa dowódca lub szef sztabu.

Rysunek 3. Fazy cyklu decyzyjnego

Analizując otrzymane zadanie dowódca batalionu określa:

- jakie jest zadanie i zamiar przełożonego, jaka jest rola batalionu obrony przeciwochemicznej w realizacji zadania korpusu?
- jakie czynności muszę wykonać aby to zrealizować?
- jakie istnieją ograniczenia?
- jakie są najważniejsze zadania batalionu w poszczególnych etapach działań?

Treść analizy zadania prowadzonej przez dowódcę batalionu i wynikające z niej wnioski przedstawiono w tabeli 5.

Wnioski z analizy zadania przekazywane są oficerom sztabu batalionu. Jeżeli ilość czasu jest wystarczająca (co wynika z kalkulacji czasu) organizowane jest w tym celu informowanie operacyjne. Informowanie operacyjne prowadzi z zasady szef sztabu, a dowódca batalionu nie musi w nim uczestniczyć. Niezależnie jednak od przyjętego sposobu pracy, dowódca (przez szefa sztabu) musi przekazać podwładnym co najmniej:

- sprecyzowane zadanie własne;
- swoją myśl przewodnią;
- czas zakończenia oceny sytuacji, czyli czas rozpoczęcia odprawy decyzyjnej;
- zadania, które zapewnią ukierunkowanie i skupienie pracy sztabu zgodnie z intencjami dowódcy batalionu;
- kryteria do porównania wariantów działania;
- informacje, które mają zostać przekazane dowódcom kompanii w ramach zarządzeń przygotowawczych (w tym czas, miejsce i sposób postawienia im zadań).

Tabela 5

Treść analizy zadania i wynikające z niej wnioski

Zadania i informacje podlegające analizie	Treść wniosków
Zadanie i zamiar przełożonego	Zadania wojsk wymagające zabezpieczenia. Sąsiedzi, z którymi należy współdziałać w toku realizacji zadań stojących przed batalionem. Zadania obrony przeciwchemicznej wykonywane siłami przełożonego.
Moja rola w realizacji zadania	Zadania obrony przeciwchemicznej wykonywane siłami przełożonego. Inne przedsięwzięcia niezbędne do wykonania zadania np. zadymianie. Zadania priorytetowe, na które należy skupić główny wysiłek obrony przeciwchemicznej. Jednostki, które powinny być zabezpieczone w pierwszej kolejności. Sformułowanie sprecyzowanego zadania własnego, myśli przewodniej dowódcy batalionu. Sformułowanie wytycznych do zarządzania przygotowawczego.
Ograniczenia	Ile czasu posiadam na przygotowanie działania i wykonanie zadania. Obszar zagrożony bronią masowego rażenia i skażeniami. Trudności jakie mogą wystąpić w toku realizacji zadań obrony przeciwchemicznej.

W przypadku, gdy sporządzane są pisemne zarządzenia przygotowawcze dla dowódców pododdziałów, dowódca podpisuje je po zapoznaniu się z ich treścią. Szef sztabu batalionu i grupa planowania centrum dowodzenia stanowiska dowodzenia, na podstawie informacji otrzymanych od dowódcy batalionu precyzuje wytyczne do pracy sztabu i przekazuje podległym osobą funkcyjnym.

Kolejny etap procesu planowania to ocena czynników wpływających na wykonanie zadania i ustalenie wariantów działania. Jest on prowadzony głównie przez dwie grupy: rozpoznania i planowania centrum dowodzenia stanowiska dowodzenia.

Ocena czynników wpływających na wykonanie zadania obejmuje:

- ocenę przeciwnika;
- ocenę wojsk własnych;
- ocenę otoczenia (warunki terenowe, sytuacja skażeń chemicznych i promieniotwórczych, warunki terenowe).

Rezultatem tej oceny powinny być wnioski pozwalające na wszechstronne rozpatrzenie wariantów działania proponowanych przez grupy planowania i rozpoznania. Przedstawiono je w tabelach 6 i 7.

Tabela 6

Treść oceny przeciwnika i wojsk własnych oraz wnioski

Oceniany czynnik	Treść wniosków
OCENA PRZECIWNIKA	
1. Cel i możliwości wykonania przez przeciwnika uderzeń bronią jądrową /czy są możliwe? ile? jakie rodzaje wybuchów i ładunków? jakie środki przenoszenia? jakie obiekty uderzeń? gdzie? kiedy?	Skala użycia broni jądrowej w toku przewidywanych działań. Pododdziały oraz obiekty i rejonry najbardziej zagrożone uderzeniami jądrowymi. Przewidywane straty ludzi i sprzętu, zniszczenia i pożary w przypadku użycia broni jądrowej. Zdolność bojowa pododdziałów w przypadku wykonania przez przeciwnika uderzeń bronią jądrową. Przewidywane skażenie terenu, sprzętu, uzbrojenia oraz żołnierzy.
2. Cel i możliwości wykonania przez przeciwnika uderzeń bronią chemiczną /czy są możliwe? ile? jakie rodzaje środków trujących? jakie środki przenoszenia? jakie obiekty uderzeń? gdzie? kiedy?	Skala użycia broni chemicznej w toku przewidywanych działań. Pododdziały oraz obiekty i rejonry najbardziej zagrożone uderzeniami chemicznymi. Przewidywane straty w ludziach oraz prognozowane skażenia terenu. Liczba pododdziałów przewidzianych do dekontaminacji (likwidacji skażeń).
3. Aktualny stan przygotowania wojsk przeciwnika do użycia broni jądrowej i chemicznej	Zadania rozpoznania, których realizacja umożliwi precyzyjne określenie zamiaru użycia BMR.
OCENA WOJSK WŁASNYCH	
1. Stan obrony przeciwchemicznej w podległych wojskach.	Czynności, które należy wykonać aby podnieść poziom obrony przeciwchemicznej podległych wojskach (szkolenie, logistyka). Możliwości wykonania zadań.
2. Ukompletowanie, wyszkolenie i przygotowanie do działań pododdziałów obrony przeciwchemicznej.	Optymalne wykorzystanie pododdziałów w toku działań bojowych. Wykorzystanie sił i środków przeznaczonych do maskowania dymami.
3. Stan napromienienia podległych pododdziałów oraz wpływ napromienienia na zdolność bojową.	Możliwości wykorzystania napromienionych pododdziałów w toku działań bojowych. Wielkość dopuszczalnych dawek napromienienia na kolejny etap działań.

Po przeprowadzeniu analizy zadania oraz ocenie czynników wpływających na wykonanie zadania grupa planowania w centrum dowodzenia przygotowuje niezbyt jeszcze szczegółowe warianty działania, na podstawie których określana jest kolejność i sposób wykonania zadania. Tak przygotowane warianty są przedstawiane podczas odprawy koordynacyjnej pozostałym kierownikom wszystkich komórek funkcjonalnych stanowiska dowodzenia.

Tabela 7

Treść oceny otoczenia oraz wnioski

Oceniany czynnik	Treść wniosków
OCENA SYTUACJI SKAŻEŃ CHEMICZNYCH I PROMIENIOTWÓRCZYCH	
1. Rzeczywiste strefy skażeń promieniotwórczych.	Możliwości działania podległych wojsk w warunkach skażeń. Dawki promieniowania pochłonięte przez żołnierzy i związane z nimi straty od napromienienia. Realizacja zadań związanych z monitoringiem skażeń. Zadania kontroli radiologicznej i chemicznej. Zakres likwidacji skażeń.
2. Rejony skażone środkami trującymi (w tym TSP).	
3. Rejony rozprzestrzeniania się obłoków skażonego powietrza.	
4. Trwałość środków trujących.	
OCENA TERENU	
1. Wpływ terenu i obiektów na nim położonych na skażenia.	Związki taktyczne, oddziały, pododdziały zagrożone skażeniami w przypadku awarii (zniszczenia) obiektów z TSP lub obiektów energetyki jądrowej. Rejony ewentualnych zastojów skażonego powietrza. Rejony (obiekty) stwarzające wojskom dobre warunki do ochrony przed skażeniami. Dogodne drogi (kierunki) obejścia stref skażeń i rejonów objętych pożarami. Wpływ terenu na możliwości wykrywania uderzeń jądrowych i chemicznych. Możliwości monitorowania ewentualnych skażeń. Rejony dogodne do rozmieszczenia pododdziału obrony przeciwchemicznej. Rejony dogodne do realizacji zadań związanych z likwidacją skażeń. Rejony rozprzestrzeniania się ewentualnych pożarów. Możliwości wykorzystania zasobów miejscowej infrastruktury do wykonania zadań. Potrzeby i możliwości wykonania zasłon dymnych w rejonach działania wojsk.
2. Wpływ terenu na realizację przedsięwzięć obrony przeciwochemicznej i maskowania dymami.	
OCENA WARUNKÓW ATMOSFERYCZNYCH	
1. Kierunki i prędkość wiatru w górnych warstwach powietrza.	Możliwości i celowość wykonania przez przeciwnika uderzeń bronią jądrową. Kierunki, prędkość i zasięg rozprzestrzeniania się skażeń promieniotwórczych. Możliwości i celowość wykonania przez przeciwnika uderzeń bronią chemiczną. Kierunki, prędkość i zasięg rozprzestrzeniania się obłoków skażonego powietrza. Trwałość środków trujących przy aktualnej temperaturze gleby. Zapalność środowiska, kierunek i prędkość rozprzestrzeniania się pożarów. Zasięg wykrywania uderzeń bronią jądrową i chemiczną przy aktualnej widzialności i zachmurzeniu. Możliwości prowadzenia zabiegów specjalnych przy aktualnej temperaturze powietrza. Warunki maskowania dymami.
2. Warunki atmosferyczne w przyziemnej warstwie powietrza	

Celem tej odprawy jest umożliwienie pozostałym komórkom stanowiska dowodzenia przygotowania wariantów działania, które odpowiadają wariantom przygotowanym przez zespół planowania centrum dowodzenia.

Czasami może się zdarzyć, że w czasie odprawy koordynacyjnej dowódca, chcąc znaleźć najlepsze sposoby wykonania zadania, nakaze zmodyfikować lub odrzucić niektóre warianty. Jednak po odprawie koordynacyjnej warianty działania powinny być już tak przygotowane aby szefowie sekcji mogli przedstawić sposoby ich zabezpieczenia.

Po przygotowaniu koncepcji zabezpieczenia wszystkich wariantów działania dochodzi do kolejnego etapu oceny sytuacji tj. do rozważenia wariantów działania. Celem tego etapu jest ustalenie silnych i słabych stron poszczególnych wariantów działania w porównaniu z możliwym działaniem przeciwnika. Rozważenie wariantów działania polega na symulacji ewentualnych (realnych lub mniej realnych) działań i próbach rozwiązania wynikających z tego problemów. W symulacji biorą zazwyczaj udział członkowie grup planowania oraz rozpoznania lecz jeśli zajdzie potrzeba mogą w niej brać udział także przedstawiciele innych zespołów.

Do najważniejszych technik symulacji przyszłych działań możemy zaliczyć techniki: etapów, kierunków oraz obiektów. W wyniku symulacji otrzymujemy wnioski, na podstawie których warianty działania zostają przyjęte, zmodyfikowane lub nawet odrzucone. Warianty, które zostały przyjęte są następnie podstawą wyjściową do kolejnego etapu oceny sytuacji – do porównania wariantów działania.

Porównanie wariantów działania to ostatni etap oceny sytuacji. Jego celem jest wyłonienie wariantu działania, który będzie rekomendowany dowódcy batalionu. Polega on na porównaniu (według różnych kryteriów) przygotowanych i rozważonych poprzednio wariantów. W przedsięwzięciu tym biorą udział przedstawiciele wszystkich grup i zespołów stanowiska dowodzenia z grupą planowania na czele. Szef sztabu batalionu koordynuje pracę sztabu podczas rozważania

i porównania wariantów działania. Oficerowie poszczególnych grup i zespołów określają w stosunku do każdego z wariantów jego wady i zalety oraz biorą udział w wyborze wariantu rekomendowanego.

Do porównania wariantów działania stosuje się zazwyczaj metody: wad i zalet, głosowania lub kryteriów.

Następny etap procesu planowania to decyzja i zamiar dowódcy batalionu. Odbywa się on podczas odprawy decyzyjnej i polega na wybraniu przez dowódcę batalionu jednego z wariantów działania oraz określeniu zamiaru działania, który zawiera jego myśl przewodnią.

Warto zaznaczyć, że podczas odprawy decyzyjnej nie prowadzi się już dyskusji nad wyższością któregoś z wariantów gdyż to jest już ustalone.

Po podjęciu decyzji i określeniu zamiaru przystępuje się do opracowania planu działań batalionu obrony przeciwchemicznej, który jest graficznym odzwierciedleniem zamiaru dowódcy.

Plan działań batalionu jest podstawowym dokumentem dowodzenia batalionem obrony przeciwchemicznej. W batalionie jest sporządzana jako oddzielny dokument. W części graficznej dokument ten powinien zawierać informacje o:

- przewidywanych działaniach przeciwnika w rejonach wykonywania zadań;
- zadaniach wojsk (związków operacyjnych), w których pasie będą działać bataliony i linie rozgraniczenia;
- zadaniach bojowych batalionu obrony przeciwchemicznej: rejonu działania, stopnie gotowości, ugrupowanie, drogi marszu, linię (punkt) wyjściową, linię (punkt) wyrównania z podaniem czasu ich przejścia czołem kolumn, sposoby i terminy wykonywania zadań;
- rejonach ześrodkowania, wyczekiwania, drogach marszu wojsk, na których korzyść będą wykonywane zadania;
- rejonach rozmieszczenia podległych pododdziałów logistycznych oraz źródłach zaopatrzenia materiałowego, technicznego i miejscach ewakuacji uszkodzonego sprzętu;

- rozmieszczeniu stanowisk dowodzenia, stanowisk dowódczo-
-obserwacyjnych oraz planowanych miejscach ich przesunięcia;
- warunkach meteorologicznych;
- zakładach przechowujących i przetwarzających toksyczne środki przemysłowe.

Ponadto na plan działań batalionu rysowuje się lub opisuje dane dotyczące dowodzenia, współdziałania i zabezpieczenia bojowego działań. Do mapy dołącza się legendę, w której opisowo podaje się:

- wnioski z oceny przeciwnika;
- cel i zamiar działań;
- zestawienie stanu osobowego i sprzętu pododdziałów;
- podział sił środków, możliwości bojowe i taktyczno-specjalne podległych pododdziałów;
- sygnały zagrożenia i alarmowe oraz sposoby działania po ich ogłoszeniu;
- sygnały dowodzenia;
- terminy osiągania stopni gotowości;
- sposoby współdziałania z wojskami poddawanyymi zabiegom specjalnym lub maskowanymi dymami.

Ostatnim etapem procesu planowania jest opracowanie rozkazu operacyjnego. Składa się on z części głównej oraz aneksów. W części głównej wyróżniamy pięć punktów: sytuacja, zadanie, realizacja, zabezpieczenie logistyczne oraz dowodzenie i łączność. Aneksy z kolei mają na celu zmniejszenie objętości dokumentu głównego i dotyczą wszystkich aspektów prowadzenia działań. Należy jednak dodać, że do aneksów można w miarę potrzeb dołączać appendyksy czyli różnego rodzaju uzupełnienia.

Trzecia faza procesu dowodzenia batalionem to stawianie zadań. Ma ona umożliwić doprowadzenie do wykonawców zadań, które wynikają z podjętej przez dowódcę batalionu decyzji. Zadania mogą być stawiane na różne sposoby, z których najlepszym jest osobiste stawia-

nie zadań przez dowódcę batalionu. Typowym rozwiązaniem jest udział dowódców kompanii w odprawie decyzyjnej, na koniec której otrzymują oni od dowódcy batalionu zadania postawione ustnie. Jeżeli jest to niemożliwe, wówczas rozkazy są dostarczane przez oficerów łącznikowych lub przy wykorzystaniu technicznych środków łączności. W takich wypadkach postawienie zadań musi być potwierdzone pisemnym dokumentem dowodzenia.

Ostatnia faza procesu dowodzenia batalionem to kontrola. Ma ona doprowadzić do ograniczenia rozbieżności pomiędzy stanem rzeczywistym a planowanym. Dla dowódcy batalionu oznacza przede wszystkim dowodzenie podczas wykonywania zadań. Kontrola zadań realizowanych przez batalion będzie prowadzona głównie poprzez monitorowanie sytuacji.

Monitorowanie sytuacji polegać będzie na:

- zbieraniu meldunków od podwładnych;
- wizytach dowódcy batalionu w podległych mu pododdziałach;
- wysyłaniu grup (zespołów) kontrolnych.

W przypadku zaistnienia sytuacji wymagającej interwencji lub dodatkowych działań dowódca batalionu podejmuje nową decyzję, która zostaje przekazana w postaci zarządzeń do podległych pododdziałów.

5. ZABEZPIECZENIE BOJOWE DZIAŁAŃ BATALIONU OBRONY PRZECIWCHEMICZNEJ

Zabezpieczenie bojowe działań batalionu obrony przeciwchemicznej polega na organizowaniu i realizowaniu przedsięwzięć mających na celu niedopuszczenie do niespodziewanego napadu przeciwnika, zmniejszenie jego skuteczności uderzeń na pododdziały batalionu oraz stworzenie im sprzyjających warunków zorganizowanego działania i pomyślnego wykonania zadań. Powinno ono być organizowane i realizowane, jako proces ciągły. Rodzajami zabezpieczenia bojowego są: ubezpieczenia, maskowanie, powszechna obrona przeciwlotnicza, zabezpieczenie inżynieryjne, obrona przeciwchemiczna, zabezpieczenie topograficzne oraz hydrometeorologiczne.

Ubezpieczenie organizuje się w celu niedopuszczenia do przeniknięcia rozpoznania przeciwnika do rejonów rozmieszczenia lub działania pododdziałów batalionu oraz wykluczenia niespodziewanego napadu przeciwnika naziemnego. W batalionu ubezpieczenie organizuje sztab na podstawie decyzji i wytycznych dowódcy. Ilości sił i środków wydzielanych do ubezpieczenia zależy od stopnia zagrożenia ze strony przeciwnika, charakteru i rodzaju prowadzonych działań bojowych, właściwości terenu, warunków meteorologicznych i widoczności. Dowódca batalionu w wytycznych określa:

- kierunki i rejony szczególnego zagrożenia ze strony przeciwnika, na których należy skupić główną uwagę;
- miejsce, skład, rodzaj i czas wysyłania ubezpieczeń;
- zadania dla poszczególnych elementów ubezpieczenia;
- hasło i odzew.

W ubezpieczeniu podległych pododdziałów najważniejszą rolę spełniają ubezpieczenia bezpośrednie. Podczas wykonywania zadań przez poszczególne pododdziały batalionu na korzyść innych rodzajów wojsk, sposób ubezpieczenia rejonów ich działań uzgadnia się

z tymi wojskami. Batalion w marszu ubezpiecza się patrolem czołowym i tylnym. W rejonie rozmieszczenia podległych pododdziałów wystawia się patrole i placówki. Patrole wykorzystuje się do patrolowania terenu (dróg). Placówki rozmieszcza się na kierunkach przewidywanego zagrożenia. Z elementami ubezpieczenia marszowego i postoju organizuje się i utrzymuje ciągłą łączność. Rolę ubezpieczeń bezpośrednich spełniają również posterunki obserwacyjne.

Maskowanie stanowi kompleks przedsięwzięć realizowanych ciągle i mających na celu:

- ukrycie sił i środków batalionu przed rozpoznaniem przeciwnika;
- wprowadzenie przeciwnika w błąd odnośnie rozmieszczenia sił i środków batalionu, jego możliwości bojowych i zamiaru oraz czasu wykonywania zadania;
- utrudnienie przeciwnikowi skutecznego oddziaływania ogniowego na elementy batalionu.

Maskowanie dzieli się na bezpośrednie i operacyjne. Maskowanie bezpośrednie organizuje sztab batalionu zgodnie z wytycznymi dowódcy. Wydzielone siły (kompania zadymiania) mogą uczestniczyć w realizacji zadań maskowania operacyjnego. W pierwszej kolejności należy maskować uzbrojenie, sprzęt wojskowy przestrzegając dyscypliny maskowania i przedsięwzięć organizacyjnych, inżynierskich oraz technicznych. Dyscyplinę maskowania zapewnia się przez: ograniczenie ruchu żołnierzy i pojazdów do niezbędnego minimum, przestrzeganie maskowania świateł w warunkach nocnych oraz ograniczenie pracy środków radiotechnicznych. Przedsięwzięcia organizacyjne dotyczą: wykorzystania właściwości maskujących terenu oraz warunków ograniczonej widoczności (noc, mgła, śnieżyca), rozśrodkowanie pododdziałów w terenie, prowadzenie działań demonstracyjnych polegających na organizowaniu pozornych rejonów i pozorowaniu działań. Przedsięwzięcia inżynierskie dotyczą: wykorzystania roślinności i materiałów miejscowych, malowania maskującego, stosowania masek, budowy makiet sprzętu bojowego i stosowania środków pozor-

nych. Przedsięwzięcia techniczne obejmują przede wszystkim stosowanie dymów.

Powszechna obrona przeciwlotnicza składa się z zespołu przedsięwzięć i czynności mających na celu samoobronę wojsk (obiektów) przed uderzeniami z powietrza. Obejmuje ona: rozpoznanie wzrokowe przeciwnika powietrznego i alarmowanie o zagrożeniu z powietrza, prowadzenie zorganizowanego ognia do celów powietrznych niespecjalistycznymi środkami (1/3 sił każdej kompanii), maskowanie przed rozpoznaniem z powietrza elementów batalionu, rozśrodkowanie pododdziałów, przygotowanie schronów i szczelin przeciwlotniczych, likwidacje skutków napadu powietrznego. Organizatorami powszechnej obrony przeciwlotniczej są dowódcy na wszystkich szczeblach dowodzenia.

Rozpoznanie realizuje się w każdym rodzaju działań taktycznych, poprzez odpowiedni podział sektorów obserwacji dla kompanii i wycinków dla plutonów. Granice sektorów (wycinków) powinny się zazębiać. Posterunki obserwacyjne rozmieszcza się w pobliżu punktów dowodzenia tak aby zapewnić warunki dobrej obserwacji, wczesnego wykrycia i przekazania alarmu o zagrożeniu. Alarmowanie organizuje się na podstawie danych z własnych źródeł rozpoznania oraz informacji przekazywanych w sieci ostrzegania. Alarmowanie ma na celu uniknięcie lub ograniczenie strat od uderzeń środków napadu powietrznego, umożliwienie terminowego wykorzystania schronów i ukryć oraz osiągnięcie gotowości środków ogniowych.

Zabezpieczenie inżynieryjne organizuje się w celu stworzenia pododdziałom batalionu warunków do terminowego i skrytego przemieszczenia, rozwinięcia w rejonach wykonywania zadań oraz zwiększenia skuteczności ochrony przed oddziaływaniem przeciwnika. Do zasadniczych zadań zabezpieczenia inżynieryjnego należy: rozpoznanie inżynieryjne przeciwnika i terenu; rozbudowa fortyfikacyjna terenu (rejonów, rubieży, punktów i stanowisk); budowa zapór inżynieryjnych i wykonanie niszczeń; przygotowanie i utrzymanie dróg (osłona tech-

niczna dróg); wykonanie przejść w zaporach; realizacja przedsięwzięć w ramach maskowania działań batalionu oraz likwidacji skutków uderzeń jądrowych przeciwnika; wydobywanie i oczyszczanie wody.

Za zorganizowanie i kierowanie zabezpieczeniem inżynieryjnym w batalionie odpowiada szef sztabu. Podstawą do organizowania zabezpieczenia inżynieryjnego jest decyzja i wytyczne dowódcy bopchem. Rozpoznanie dróg marszu i rejonów działań organizuje się i prowadzi na całej długości (powierzchni rejonu) lub tylko na odległość umożliwiającą rozpoczęcie marszu i kontynuuje w czasie jego trwania. Celem rozpoznania jest ustalenie stanu dróg, mostów i przepraw, dostępność ujęć wody (pitnej i do sporządzania roztworów odkażających i dezaktywacyjnych oraz wykrycie zapór, stref skażeń, rejonów zniszczeń, pożarów i zatopień na drogach marszu i w rejonach postojów oraz wyznaczenie dróg obejścia.

Zabezpieczenie inżynieryjne rozmieszczenia wojsk ma na celu stworzenie warunków do zorganizowania skutecznej ochrony i obrony oraz zachowanie gotowości do wykonania manewru. Obejmuje ono rozpoznanie inżynieryjne terenu w rejonie ześrodkowania, jego rozbudowę inżynieryjną, w tym szczególnie rubieży ubezpieczeń oraz przygotowanie dróg manewru.

Przedsięwzięcia inżynieryjne w zakresie maskowania polegają na wykorzystaniu etatowych środków maskujących (siatki maskujące) do maskowania sprzętu, którego zamaskowanie w warunkach naturalnych jest trudne lub niemożliwe.

Przedsięwzięcia inżynieryjne w zakresie likwidacji skutków uderzeń jądrowych w batalionie polegają na torowaniu dróg do rejonu porażenia oraz lokalizowaniu (gaszeniu) pożarów w celu umożliwienia dotarcia sił ratunkowych do porażonych żołnierzy i uszkodzonego sprzętu. Pododdziały batalionu czynności te wykonują wykorzystując etatowy sprzęt okopowy, materiały wybuchowe, a także w niezbędnym zakresie instalacje rozlewcze i inny sprzęt przeciwchemiczny.

W wodę do picia każdy pododdział zaopatruje się samodzielnie

w miejscowych źródłach zbadanych przez służby medyczne. W razie konieczności organizuje się, za pomocą posiadanego sprzętu, batalionowy punkt zaopatrywania w wodę. Wodę do sporządzania roztworów odkażających czerpie się na punktach napełniania, które pododdziały batalionu wyszukują i urządzają własnymi siłami.

Obrona przeciwchemiczna ma na celu maksymalne osłabienie skutków rażącego działania broni jądrowej, chemicznej i biologicznej oraz radioaktywnych i toksycznych środków przemysłowych. Obronę przeciwchemiczną w batalionie zapewnia się poprzez:

- prognozowanie skutków uderzeń BMR oraz zniszczenia obiektów energetyki jądrowej i przemysłu chemicznego, wykrywanie uderzeń bronią jądrową i chemiczną;
- monitoring / wykrywanie skażeń;
- kontrolę radiologiczną i chemiczną;
- indywidualną i zbiorową ochronę przed skażeniami oraz wykorzystanie w tym celu właściwości ochronnych terenu i jego infrastruktury;
- likwidację skażeń.

Pododdziały batalionu wykonują te przedsięwzięcia na korzyść wszystkich rodzajów wojsk. Jednocześnie organizują i realizują zadania obrony przeciwchemicznej własnych działań w celu stworzenia warunków niezbędnych do wykonania zadań w sytuacjach skażeń promieniotwórczych, chemicznych i zakażeń biologicznych. Obronę przeciwchemiczną organizuje sztab batalionu na podstawie decyzji i wytycznych dowódcy.

Na szczeblu batalionu nie dokonuje się prognozowania skutków uderzeń bronią masowego rażenia oraz zniszczeń obiektów energetyki jądrowej i przemysłu chemicznego. Informacje o skutkach uderzeń bronią jądrową oraz uderzeniach chemicznych i zniszczeniach obiektów energetyki jądrowej i przemysłu chemicznego pododdziały batalionu otrzymywać będą od Stacji Obliczeniowo-Analitycznej Skażeń Korpusu lub szefa wydziału wojsk obrony przeciwchemicznej korpusu.

Wykrywanie uderzeń bronią jądrową i chemiczną zapewnia się przez wystawienie posterunków obserwacji skażeń organizowanych przy stanowiskach dowódczo-obszerwacyjnych. Monitoring i rozpoznanie skażeń pododdziały batalionu prowadzą na drogach marszu i podczas wykonywania zadań oraz podejmowania przez wojska przedsięwzięć zapewniających im bezpieczeństwo podczas działań w warunkach skażeń.

Zadania w zakresie ostrzegania o zagrożeniu i alarmowaniu o skażeniach ustala się na cały okres działań bojowych. Ostrzeganie o zagrożeniu i alarmowanie o skażeniach ma umożliwić pododdziałom batalionu wykonanie przedsięwzięć ograniczających skutki działania w terenie skażonym (wykorzystanie środków ochrony przed skażeniami, ukrycie, wyjście z zagrożonych rejonów).

Alarmowanie o skażeniu następuje w razie wykrycia skażeń promieniotwórczych i chemicznych przez posterunki obserwacji skażeń lub posterunki obserwacyjne. Przy alarmowaniu obowiązują następujące zasady:

- jeżeli skażenia chemiczne zostały wykryte przez posterunki obserwacji skażeń lub obserwatorów w rejonie ich działania, to sygnał alarmu podają oni samodzielnie, meldując o tym dowódcy pododdziału, który posterunek wystawił;
- jeżeli skażenia promieniotwórcze (moc dawki 0,5 cGy/h i więcej) zostały wykryte przez posterunki obserwacji skażeń lub obserwatorów to meldunek składany jest do dowódcy pododdziału i dopiero na jego polecenie przekazywany jest sygnał alarmu;
- jeżeli w rejonie pododdziału nastąpi wypadanie pyłu promieniotwórczego lub skażenie chemiczne, dowódca pododdziału nakazuje podać sygnał alarmu oraz przekazuje meldunek do sztabu batalionu, a jeżeli istnieje możliwość – do sąsiadów znajdujących się na kierunku przemieszczania skażeń.

Udział w przedsięwzięciach ratunkowo-ewakuacyjnych oraz ograniczających emisję i rozprzestrzenianie skażeń organizuje się doraźnie

w celu udzielenia pomocy porażonym oraz ewakuacji ludzi i sprzętu z rejonów porażen, a także zminimalizowania zasięgu skażeń.

Likwidację skażeń organizuje się w pododdziałach batalionu i prowadzi w celu usunięcia (zneutralizowania) środków radioaktywnych i toksycznych z powierzchni ciała, sprzętu, budynków i terenu. Obejmuje ona:

- zabiegi sanitarne żołnierzy;
- odkażanie i dezynfekcję umundurowania;
- odkażanie i dezynfekcję odcinków dróg, terenu i obiektów;
- zabiegi specjalne uzbrojenia, sprzętu bojowego, amunicji i innych środków materiałowych.

Likwidację skażeń w pododdziałach organizuje sztab batalionu zgodnie z wytycznymi dowódcy i zarządzeniami szefa wydziału wojsk obrony przeciwdroczemycznej korpusu.

Zabezpieczenie topograficzne batalionu organizuje szef sztabu. Polega ono na terminowym zgromadzeniu i przekazaniu podległym pododdziałom odpowiednich map terenu, w którym pododdziały wykonywać będą zadania.

Zabezpieczenie hydrometeorologiczne organizuje się i realizuje w celu zapewnienia batalionowi danych o warunkach meteorologicznych potrzebnych do prognozowania rozprzestrzeniania pożarów i skażeń, organizowania zabiegów specjalnych (szczególnie w niskich temperaturach), przebywania żołnierzy w środkach ochronnych oraz stosowania dymów.

Dane o warunkach atmosferycznych w przyziemnej warstwie powietrza pododdziały batalionu uzyskują z własnych posterunków obserwacji skażeń. Dane te wykorzystywane są w batalionie do określania możliwości użycia dymów, trwałości środków trujących w terenie i na sprzęcie, ustalenia rodzaju roztworu odkażającego oraz do opracowywania harmonogramów czynności związanych z długotrwałym przebywaniem żołnierzy w indywidualnych środkach ochrony przed skażeniami. Dane o warunkach meteorologicznych w górnych war-

stwach atmosfery przekazuje batalionowi szef wydziału wojsk obrony przeciwchemicznej korpusu w postaci komunikatów meteorologicznych.

WYKAZ LITERATURY

1. Bojarski R. *Operacja obronna*, AON, Warszawa 1999.
2. Kutyla J. *Stan i kierunki rozwoju wojsk obrony przeciwochemicznej oraz realizowanych przez nie zadań w siłach zbrojnych RP i innych państwach NATO* pk. „EKOCYD”, AON, Warszawa 1999.
3. Kutyla J. *Zasady działania i użycia pułku obrony przeciwochemicznej*, AON, Warszawa 1996.
4. Kutyla J. *Zasady wykorzystania i działania batalionu obrony przeciwochemicznej*, AON, Warszawa 1995.
5. *Metody i treść pracy zespołów funkcjonalnych na stanowisku dowodzenia wojsk lądowych*, AON, Warszawa 2000.
6. NATO – AAP – 6 (u) *Słownik terminów i definicji NATO*, Wyd. MON, Warszawa 1998.
7. *Obrona przeciwochemiczna w działaniach operacyjnych wojsk lądowych*, AON, Warszawa 1995.
8. *Obrona przeciwochemiczna wojsk lądowych*, AON, Warszawa 1999.
9. *Organizacja dowodzenia jednostkami operacyjnymi Wojsk Lądowych. Część I. Podstawowe pojęcia, zadania i struktury organizacyjne dowództw jednostek operacyjnych Wojsk Lądowych*, AON, Warszawa 1998.
10. *Organizacja dowodzenia jednostkami operacyjnymi Wojsk Lądowych. Część III. Proces dowodzenia*, AON, Warszawa 1998.
11. *Organizacja dowodzenia jednostkami operacyjnymi Wojsk Lądowych. Część IV. Znaki i dokumenty dowodzenia*, AON, Warszawa 1999.
12. *Praca zespołów logistycznych G-4 (S-4) w procesie dowodzenia wojskami lądowymi na szczeblu taktycznym (batalion, brygada, dywizja)*, AON, Warszawa 1999.
13. *Regulamin działań wojsk lądowych*, Wyd. DWŁąd, Warszawa 1999.

14. Rosiński Z. *Planowanie i organizowanie obrony NBC (ABC) na szczeblu taktycznym w NATO*, AON, Warszawa 1998.
15. Solarz J. *Obrona przeciwochemiczna w procesie dowodzenia*, materiał niepublikowany, Warszawa 1999.
16. Sadowski S., Gburek A. *Operacja zaczepna*, AON, Warszawa 1999.
17. Zieliński J. *Zarys teorii sztuki operacyjnej Wojsk Lądowych Rzeczypospolitej Polskiej*, Wyd. Adam Marszałek, Toruń 1998.

ZAŁĄCZNIKI

1. Plan pracy dowództwa batalionu (wariant)
2. Układ odprawy informacyjnej (wariant)
3. Układ pierwszej odprawy koordynacyjnej (wariant)
4. Układ drugiej odprawy koordynacyjnej (wariant)
5. Układ odprawy decyzyjnej (wariant)
6. Zarządzenie przygotowawcze (wariant)
7. Układ rozkazu operacyjnego dowódcy batalionu (wariant)
8. Układ aneksu zabezpieczenie logistyczne (wariant)
9. Układ aneksu łączności i informatyka (wariant)
10. Układ meldunku o sytuacji (wariant)
11. Wzór zarządzenia operacyjnego (wariant)

PLAN PRACY DOWÓDZTWA BATALIONU

(wariant)

1. Czas otrzymania zadania

Data	Godzina	Minuty

2. Czas zakończenia planowania

3. Czas gotowości do prowadzenia operacji

Godziny Minuty

Czas ogólny

Czas własny

Czas dla podwładnych

Lp.	Przedsięwzięcie	Ilość czasu	Czas	
		Godz:Min.	Rozpoczęcia	Zakończenia
1.	Analiza zadania	:		
2.	Odprawa informacyjna	:		
3.	Ocena czynników wpływających na wykonanie zadania	:		
4.	Odprawa koordynacyjna	:		
5.	Analiza i porównanie wariantów działania	:		
6.	Odprawa koordynacyjna	:		
7.	Szczegółowe opracowanie wariantów działania	:		
8.	Odprawa decyzyjna	:		
9.	Wydanie rozkazu operacyjnego (ustnie)	:		
10.	Opracowanie planu operacji i rozkazu operacyjnego	:		
11.	Podpisanie rozkazu operacyjnego i planu operacji	:		
12.	Dystrybucja rozkazu operacyjnego	:		

UKŁAD ODPRawy INFORMACYJNEJ
(wariant)

Czas trwania	Rozpoczęcie	Zakończenie
Godz.:Min.		

Lp.	Referujący	Przedsięwzięcie	Ilość czasu	Czasy	
			Godz.:Min.	Rozpoczęcia	Zakończenia
1.	Dowódca	1. Przedstawienie celu odprawy 2. Przedstawienie zagadnień do rozpatrzenia	:		
2.	Szef Sztabu	Zapoznanie z harmonogramem pracy sztabu	:		
3.	S-3	Przedstawienie otrzymanego zadania	:		
4.	S-2	Zapoznanie z aktualnym położeniem i działaniem przeciwnika	:		
5.	S-3	Zapoznanie z aktualnym położeniem i działaniem wojsk własnych	:		
6.	S-1	Zapoznanie z aktualną sytuacją stanów osobowych i możliwością realizacji uzupełnień	:		
7.	S-4	Zapoznanie z aktualną sytuacją w zakresie uzupełnienia środków bojowych i materiałowych, transportu, zaopatrzenia i ewakuacji	:		
8.	SRW i SŁ wg potrzeb	Przedstawienie istotnych problemów	:		
9.	Dowódca	1. Sprecyzowanie wytycznych do planowania 2. Określenie zadań przygotowawczych dla podległych wojsk	:		
10.	Wszyscy uczestnicy	1. Zadawanie pytań 2. Udzielenie odpowiedzi	:		

UKŁAD PIERWSZEJ ODPRawy KOORDYNACYJNEJ
(wariant)

Czas trwania	Rozpoczęcie	Zakończenie
Godz.:Min.		

Lp.	Referujący	Przedsięwzięcie	Ilość czasu	Czasy	
			Godz.:Min.	Rozpoczęcia	Zakończenia
1.	Szef Sztabu	1. Przedstawienie celu odprawy 2. Przedstawienie zagadnień do rozpatrzenia 3. Przypomnienie zadania własnego i myśli przewodniej dowódcy	:		
2.	S-2	Przedstawienie krótkich wniosków z oceny terenu i prawdopodobnego działania przeciwnika	:		
3.	S-3	Przedstawienie opracowanych wariantów działania wojsk własnych	:		
4.	Wszyscy uczestnicy	Pytania wyjaśnienie niezbędnych szczegółów lub niejasności	:		
5.	Szef Sztabu	1. Podsumowanie 2. Wytyczne do dalszej pracy, ewentualne uaktualnienie planu pracy dowództwa	:		

Załącznik 4

UKŁAD DRUGIEJ ODPRAWY KOORDYNACYJNEJ
(wariant)

Czas trwania	Rozpoczęcie	Zakończenie
Godz.:Min.		

Lp.	Referujący	Przedsięwzięcie	Ilość czasu	Czas	
			Godz.:Min.	Rozpoczęcia	Zakończenia
1.	Szef Sztabu	1. Przedstawienie celu odprawy 2. Przedstawienie zagadnień do rozpatrzenia	:		
2.	S-2	Przypomnienie wariantów działania przeciwnika	:		
3.	S-3	1. Przedstawienie możliwych wariantów działania wojsk własnych 2. Wskazanie optymalnego wariantu działania	:		
4.	SRW i SŁ S-4	Przedstawienie możliwości wsparcia i zabezpieczenia działania wojsk w poszczególnych wariantach – wskazanie optymalnej koncepcji użycia	:		
5.	Wszyscy uczestnicy	1. Zadawanie pytań 2. Udzielanie odpowiedzi	:		
6.	Szef Sztabu	1. Podsumowanie 2. Sprecyzowanie zadań do odprawy decyzyjnej	:		

UKŁAD ODPRAWY DECYZYJNEJ (wariant)

Czas trwania	Rozpoczęcie	Zakończenie
Godz.:Min.		

Lp.	Referujący	Przedsięwzięcie	Ilość czasu Godz.:Min.	Czas	
				Rozpoczęcia	Zakończenia
1.	Szef Sztabu	1.Przedstawienie celu odprawy 2.Przedstawienie zagadnień do rozpatrzenia	:		
2.	Dowódca	Akceptacja lub korekta planu odprawy	:		
3.	S-2	Przypomnienie możliwych wariantów działania przeciwnika, wskazanie wariantu najbardziej prawdopodobnego	:		
4.	S-3	Przedstawienie możliwych wariantów działania wojsk własnych	:		
5.	Szef Sztabu	Rekomendacja najbardziej korzystnego, optymalnego wariantu działania wojsk własnych	:		
6.	SRW i SŁ S-4	W formie krótkich wystąpień lub odpowiedzi na pytania dowódcy – przedstawienie możliwości wsparcia i zabezpieczenia działania wojsk w proponowanym wariancie	:		
7.	Dowódca	Wybór ostatecznego wariantu	:		
8.	Wszyscy uczestnicy	1. Zadawanie pytań 2. Udzielanie odpowiedzi	:		
9.	Szef Sztabu	1. Sprezycowanie zadań w zakresie opracowania planu operacji 2. Podsumowanie	:		

ZARZĄDZENIE PRZYGOTOWAWCZE
(wariant)

KLAUZULA TAJNOŚCI

(Zmiany w odniesieniu do zarządzenia ustnego)

Egz. nr...z...

Wydający

Miejsce wydania

Data i czas wydania

Numer wychodzący

ZARZĄDZENIE PRZYGOTOWAWCZE NR ...

Dokumenty odniesienia:

Strefa czasowa:

1. SYTUACJA
 - a. Przeciwnik
 - b. Wojska własne
 - (1) Położenie jednostek innych niż wydająca zarządzenie mających wpływ na realizację zadania.
 - (2) Zadanie i zamiar przełożonego.
 - c. Zmiany w podporządkowaniu
2. ZADANIE (jednostki wydającej zarządzenie)
3. REALIZACJA
 - a. Zadania dla podległych pododdziałów
 - b. Zadania dla pododdziałów wspierających
 - c. Wytyczne koordynacyjne
 - (1) Czas rozpoczęcia działań.
 - (2) Miejsce postawienia zadania (czas, miejsce, skład grupy zadaniowej).
 - (3) Inne dane stosownie do potrzeb.
4. ZABEZPIECZENIE LOGISTYCZNE
5. DOWODZENIE I ŁĄCZNOŚĆ

Potwierdzenie

Nazwisko dowódcy

Stopień wojskowy

Za zgodność:

Rozdzielnik:

KLAUZULA TAJNOŚCI

**UKŁAD ROZKAZU OPERACYJNEGO DOWÓDCY BATALIONU
(wariant)**

KLAUZULA TAJNOŚCI

(Zmiany w stosunku do rozkazów ustnych, jeśli występują)

Egz. nr... z... egz.
Wydający
Miejsce wydania
Grupa Data – Czas
Numer kodowy (wychodzący)

ROZKAZ OPERACYJNY Nr ...

Dokumenty odniesienia: *Mapy, plany i inne dokumenty, do których odwołuje się wykonawca w części zasadniczej rozkazu.*

Strefa czasowa: ...

Podział sił: ...

- *wyszczególnienie podległych sił, elementów ugrupowania wraz ze zmianami w podporządkowaniu;*
- *określenie relacji dowodzenia;*
- *podział sił;*
- *terminy, które określają od kiedy dany podział sił obowiązuje, mogą być zawarte tutaj lub w podpunkcie „Zmiany w podporządkowaniu”.*

1. SYTUACJA

a. Przeciwnik

- *Informacje dotyczące najbardziej prawdopodobnych sposobów działania przeciwnika;*
- *Jeżeli sporządzany jest aneks „rozpoznanie”, należy się do niego odwołać;*
- *Możliwe jest także odwołanie się do innych dokumentów rozpoznawczych, które otrzymali podwładni.*

b. Wojska własne

- *Zadanie i krótkie wyjaśnienie (przedstawienie) zamiaru działania i myśli przewodniej przełożonego;*
- *Przedstawienie w kolejnych podpunktach ogólnych zadań sąsiadów i innych sił własnych (których nie dotyczy rozkaz), ważnych dla wykonania zadania.*

c. Zmiany w podporządkowaniu

- *Nie powtarza się informacji zawartych w podziale sił;*

- Jeżeli podział sił jest kompletny, podaje się „Patrz podział sił”;
- W razie potrzeby określa się od kiedy obowiązują ewentualne zmiany w podporządkowaniu.

2. ZADANIE

Krótkie i zrozumiałe określenie zadania własnego: KTO, CO, KIEDY, GDZIE, W JAKIM CELU WYKONUJE. Punkt ten nie zawiera podpunktów.

3. REALIZACJA

a. Zamiar działania

- (1) Myśl przewodnia dowódcy wydającego rozkaz.
- (2) Sposób działania.
- (3) Ugrupowanie bojowe.
- (4) Priorytety wsparcia i zabezpieczenia.
- (5) Inne informacje w zależności od potrzeb.

b. Zadania dla pododdziałów

c. Wytyczne koordynacyjne

4. ZABEZPIECZENIE LOGISTYCZNE

Krótkie przedstawienie koncepcji zabezpieczenia logistycznego w zakresie niezbędnym do jego zrozumienia, ewentualne odwołanie się do właściwego aneksu logistycznego.

5. DOWODZENIE I ŁĄCZNOŚĆ

a. Dowodzenie

- rozmieszczenie stanowiska dowodzenia;
- określenie przynajmniej jednego przyszłego położenia stanowiska dowodzenia;
- określenie kolejności przyjęcia dowodzenia w wypadku obezwładnienia elementów systemu dowodzenia.

b. Łączność

- wyszczególnienie obowiązujących procedur łączności.
- odwołanie do aneksu „łączności i informatyki”, jeżeli jest taka potrzeba.

Potwierdzenie

Nazwisko dowódcy

Stopień dowódcy

Za zgodność:

.....

Aneksy:

Rozdzielnik:

KLAUZULA TAJNOŚCI

UKŁAD ANEKSU ZABEZPIECZENIE LOGISTYCZNE
(wariant)

KLAUZULA TAJNOŚCI

(Zmiany do rozkazów ustnych, jeśli były wydawane)

Egz. nr. z egz.
Wydający
Miejsce wydania
Grupa Data – Czas
Numer kodowy (wychodzący)

ANEKS... (ZABEZPIECZENIE LOGISTYCZNE) DO ROZKAZU
OPERACYJNEGO Nr ...

Dokumenty odniesienia: ...

Strefa czasowa: ...

1. INFORMACJE OGÓLNE
2. ZABEZPIECZENIE MATERIAŁOWE I TECHNICZNE
 - a. Zaopatrzenie
 - b. Transport
 - c. Służby / obsługa
 - d. Siła robocza
 - e. Remonty i obsługiwanie techniczne
3. ZABEZPIECZENIE MEDYCZNE
4. SPRAWY PERSONALNE
5. WSPÓŁPRACA CYWILNO-WOJSKOWA
6. INNE SPRAWY

Potwierdzenie

Nazwisko dowódcy
Stopień

Za zgodność:

.....

Apendyksy:

Rozdzielnik:

KLAUZULA TAJNOŚCI

**UKŁAD ANEKSU ŁĄCZNOŚĆ I INFORMATYKA
(wariant)**

KLAUZULA TAJNOŚCI

(Zmiany w stosunku do rozkazu ustnego, jeśli występują)

Egz. nr ... z ...

Wydawcy

Miejsce wydania

Grupa Data – Czas

Numer kodowy (wychodzący)

ANEKS ... (ŁĄCZNOŚCI I INFORMATYKI) DO ROZKAZU
OPERACYJNEGO Nr ...

Dokumenty odniesienia: *Mapy, plany, inne potrzebne dokumenty.*

Strefa czasowa: ...

1. SYTUACJA

Wszystkie informacje, które dotyczą problematyki aneksu, a nie znalazły miejsca w punkcie 1. rozkazu operacyjnego powinny zostać tutaj podane.

2. ZADANIE

3. REALIZACJA

a. Zamiar

b. Zadania łączności dla podległych sił

c. Wytyczne koordynacyjne

(1) Informacje ogólne.

(2) Łączność przewodowa.

(3) Łączność radiowa.

4. ZABEZPIECZENIE LOGISTYCZNE

5. DOWODZENIE I ŁĄCZNOŚĆ

Potwierdzenie

Nazwisko dowódcy

Stopień

Za zgodność:

.....

Apendyksy:

Rozdzielnik

KLAUZULA TAJNOŚCI

**UKŁAD MELDUNKU O SYTUACJI
(wariant)**

KLAUZULA TAJNOŚCI

Egz. nr ... z...

Wydający

Miejsce wydania

Grupa czasowa

Numer kodowy (wychodzący)

MELDUNEK O SYTUACJI Nr...

Za okres: ... (od – do)

Dokument odniesienia: ...

1. PRZECIWNIK

- a. Działanie przeciwnika (w okresie objętym meldunkiem)
- b. Odwody przeciwnika, które mogą mieć wpływ na lokalną sytuację
- c. Ocena sił przeciwnika (w tym możliwość wykonania uderzeń bronią masowego rażenia)

2. WOJSKA WŁASNE

- a. Położenie batalionu i podległych pododdziałów
- b. Położenie sąsiadów i jednostek wspierających
- c. Krótki opis i wynik działań prowadzonych w okresie objętym meldunkiem
- d. Pododdziały, które utraciły zdolność bojową

3. ZABEZPIECZENIE LOGISTYCZNE

Ogólna charakterystyka zmian w sytuacji logistycznej, jeżeli zmiany te wpływają bezpośrednio na sytuację meldującego batalionu.

4. INNE INFORMACJE

Informacje nie występujące nigdzie indziej.

5. OCENA ROZWOJU SYTUACJI

(Jeżeli przełożony będzie wymagać).

Potwierdzenie

Nazwisko dowódcy
Stopień

Za zgodność

Aneksy:

Rozdzielnik

KLAUZULA TAJNOŚCI

**UKŁAD ZARZĄDZENIA OPERACYJNEGO
(wariant)**

KLAUZULA TAJNOŚCI

(Zmiany w stosunku do rozkazów ustnych, jeśli występują)

Egz. nr ... z ... egz.

Wydający

Miejsce wydania

Grupa Data – Czas

Numer kodowy (wychodzący)

ZARZĄDZENIE OPERACYJNE Nr ...

Dokumenty odniesienia: *Mapy i inne dokumenty zgodnie z potrzebami.*

Strefa czasowa: ...

Podział sił: ...

1. SYTUACJA
 - a. Przeciwnik
 - b. Wojska własne
 - c. Zmiany w podporządkowaniu
2. ZADANIE
3. REALIZACJA
 - a. Zamiar działania
 - b. Zadania dla pododdziałów
 - c. Zadania dla wspierających elementów
 - d. Wytyczne koordynujące
4. ZABEZPIECZENIE LOGISTYCZNE
5. DOWODZENIE I ŁĄCZNOŚĆ
 - a. Dowodzenie
 - b. Łączność

Potwierdzenie

Nazwisko dowódcy

Stopień dowódcy

Za zgodność:

.....

Aneksy:

Rozdzielnik:

KLAUZULA TAJNOŚCI

